

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem bocsátható!

XL. évfolyam

220 szám.

Főszerkesztő

Szele Béla dr.

Csütörtök

1934. évi szeptember 27

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegrészen 6 lej, páratlan (jobb) szövegrészen 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

Ma indul Tamási Áron új regénye: Ábel Amerikában

Az érettségi vesztőhely

Írta: Kacsó Sándor

Angelescu közoktatásügyi miniszter érettségiztető rendszere nem újság már előttünk. Kisebbségi életünk egyik legelkereserves megpróbáltatása volt az ő iskoláztatási „reformja” s az a híres „baccalauratusi törvény”, amely szinte kéjféltől kegyetlenséggel gázolt végig annakidején a kisebbségi fiatalok sorsán. Aztán Angelescu és rendszere letűnt egy időre. Más kormányok más közoktatásügyi minisztereinek a módszere következett. Ez a módszer sem volt dédelgető a magyar diákokra, de hát dédelgetést nem is vártunk. A bukási arányszám azonban jelentősen lecsökkent a régiről, bár így is alig felerészben kerülhettek át az érettségi nagy akadályversenyén a magyar diákok. Ez a helyzet azonban kielégítő s bizonyos szempontból természetes is volt. Megtanultuk, hogy a kisebbségi diáknak acélosabbnak, jobbnak, felkészültebbnek és munkabíróbbnak kell lennie a többségnél, ha valahogyan érvényesülni akar. Kemény törvénye ez az életnek, de jó lörvény, nem szabad tiltakozni ellene.

Nem is tiltakoztunk s ma sem volna egyetlen zokszavunk sem, ha a visszatért Angelescu immár románok és magyarok előtt egyaránt kegyetlenül liúrhadt iskoláztatási rendszere meg tudott volna maradni azon a kimérlegelődött egyensúlyi ponton, amelyet nekünk, kisebbségieknek — régóta tudjuk már — szem előtt kell tartanunk. Felkészültünk mi arra, hogy a bukattási arányszám Angelescu már szinte betegesen tetsző szigorúsága miatt jelentősen megnő. Mielgre tettük ezt a súlytöbbletet is s ezért volt az, hogy a tavaszi vizsgázatási eredmények annyi szülői keserűség és annyi diákkönnny ellenére sem hoztak túlzottan riadt meglepetést. A mérleg megingott és jó sokáig bizonytalankodott, de aztán egyensúlyba került ismét, mert a túlsó oldalról kivett méltányossággal és megértéssel szemben mi is kidobtuk minden ilyen, egyébként érthető emberiességi igénylést. Újra csak elfogadtuk azt a kisebbségi tételt, hogy a magyar diáknak talán kétszer olyan nehéz az érettségi vizsga, mint a többségié, az egyenlő esélyek tehát kétszeres munkateljesítményt követelnek a kisebbségi diákoktól, a kétszeres munkateljesítmény pedig kétszeres mértékben tüdözi meg őket.

Igy érkezünk el az őszi érettségizetésekhöz. Ezen a helyen ne írjunk róluk, sokat, a lap belsőjében megtalálhatjuk mindenki az írásbeli vizsgázatásokról szóló jelentéseket. És az eredményeket is. Az eredményeket is, amelyek mindenkifélett beszélnek, vádolnak és árulkodnak. Az önsanyargató megértésnek is van határa s a józanság is örültségbe hull, ha patológikussá lesz. Ez már nem érettségiztetés volt, kemény megpróbáltatása a kisebbségi diákságnak, hanem valóságos vesztőhely. Itt nem arról van szó, hogy a magyar diákokat kétszeres, vagy éppen négyszeres arányban buktatták el, hanem arról, hogy csak véletlenül, mutatóba engedtek át egy-egy magyar diákot. Itt arról van szó, hogy könyörtelenül és embertelenül érvényesítették a már-már minden vonalon uralkodóvá vált kizárólagossági elvet: igazságtalanul és törvénytelenül bár, de a román fajnak döntő és elnyomó előnyt adni a kisebbségekkel, de különösen a magyarsággal szemben. Törvények nélkül, sőt a törvények ellenére is törvénytette s Angelescunak, aki a hírek szerint, humanista gondolkodású ember, nem kellett egyebet tennie, mint

Szenzációs vallomást tett Teodorescu bukaresti kocsmáros

Mennyiért vette meg a bukaresti Skoda-fiók aligazgatója Pomponiu ezredes jegyzeteit?

Maniu az Athenee Palaceban fogadja Teodorescut és lelkiismeretére figyelmezteti

Bukarest szeptember 25

A parlamenti bizottság még mindig nem fejezte be vizsgálatát a hadbírószági állítólagos jegyzőkönyvhamisítás ügyében. Pella és Pruteanu alezredek után Pomponiu ezredes, a volt katonai ügyész terjeszti elő tanuvallomását. A helyzet a következő:

A Seletzky-pör folyamán Pomponiu asztaláról eltűnt két jegyzet. Az irások az egyik védőügyvéd, Vasiliu-Cluj, majd később Maniu kezébe kerülnek és tartalmukból megszületik a vád:

A főügyész felsőbb parancsra önkényesen kibővíttette Seletzky nallomását, azaz a céllal, hogy az ügybe politikuskokat — és elsősorban Maniut és Boilut — keverjék bele.

Uica hadtestparancsnok, akinek vallomását tegnap közöltük, határozottan viszszautasítja a vádat. Pella és Pruteanu volt katonai ügyészek is ebben az értelemben vallanak. Pomponiu ezredes kijelenti, hogy Uica vallomásával ellentétben, a jegyzeteket, bár emlékeztetőnek készültek Seletzky aznapi kihallgatásáról, nem vitte fel a hadtestparancsnokhoz, egyszerűen asztalán felejtette őket, ahonnan eltűntek. A vizsgálat során seaki nem igyekezett őt befolyásolni.

Pop Valér: A vizsgálat során említette Seletzky, hogy vallomását meghamisították?

Pomponiu: Nekem soha nem beszélt erről. A vádiratot Seletzky alaposan áttanulmányozta. A tanács elnökének engedelmevel öt napig volt birtokában a doszsié. Ennek alapján készítette el védőbeszédét, melyben szintén nem tesz említést az állítólagos hamisításról. A védőügyvédek sem emeltek kifogást ezen a címen.

Pop Valér: Ki terjesztette a hadbírószági tanács elé a jegyzetek fényképmásolatát?

Pomponiu: Radu Rosetti ügyvéd. Őszintén szólva, nagyon meglepett és ugyanakkor mélyen elkeserített az ügy, látván, hogy saját jegyzeteimről van szó, melyekről egészen megfeledeztem. Másnap összehívtam a katonai ügyészeket. „Rettegetes dolog történt, uraim — mondtam nekik — asztalomról eltűnt két jegyzet. Eladták a védőknek, akik most kifogatják tartalmukat és ellenem igyekeznek felhasználni. Mindenkire gyanakszom s így mindenkinek kötelességévé teszem,

hogy segítsen nekem a bünnös könyvmozgásában”. Másnap a tárgyaláson Radu Rosetti ügyvéd ismét fejlemhez vágja a hamisítás ügyét. Seletzky elítélése után Szinajába utaztam, ahol találkoztam Vasiliu-Cluj ügyvéddel. Elbeszélgettünk baráti-lag, melynek során Vasiliu-Cluj kijelenti, hogy az egész hamisítási ügy Rosetti „bombája” volt, aki ügyvéd pályafutásának utolsó napjait így alarta megannyozni. Néhány nap múlva a Luptában olvasom Vasiliu-Cluj cikkét, melyben fekete-fehéren az áll, hogy én követtem el a hamisítást...

Pomponiu: Radu Rosetti ügyvéd. Őszintén szólva, nagyon meglepett és ugyanakkor mélyen elkeserített az ügy, látván, hogy saját jegyzeteimről van szó, melyekről egészen megfeledeztem. Másnap összehívtam a katonai ügyészeket. „Rettegetes dolog történt, uraim — mondtam nekik — asztalomról eltűnt két jegyzet. Eladták a védőknek, akik most kifogatják tartalmukat és ellenem igyekeznek felhasználni. Mindenkire gyanakszom s így mindenkinek kötelességévé teszem,

Pomponiu: „Igyekeztem, hogy kielégítsem a hadtestparancsnok kíváncsiságát”

Calinescu: Egy érdekes ellentmondást szeretnék tisztázni. Uica tábornok tegnap kijelentette, hogy őn a jegyzeteket magával vitte, amikor jelentést tett neki Seletzky vallomásáról.

Pomponiu: Határozottan kijelentem: a jegyzetek nem voltak nálam.

Calinescu: Hogyan magyarázza meg ezredes ur azt a Seletzky vallomásában felfedezhető ellentmondást, mely szerint a jegyzőkönyv 19. oldalán kijelenti, hogy Boilával csak jelentéktelen kérdésekről beszélgetett, később pedig az 57-ik oldalon azt állítja, hogy hadügyi kérdésekről is tárgyalt, nemcsak Boilával, hanem Maniával is...

Pomponiu: A Seletzky kihallgatását végző katonai ügyész nem tett mást, mint híven lejegyezte mindazt, amit Seletzky mondott. Egyébként nem idéztem be egyetlen politikust, akiről Seletzky vallomása során említést tett.

Gafencu: Nem kísérelték meg tisztázni ezeket az ellentmondásokat? Meg kell alapítanom, hogy a vizsgálatnak két célja volt: egy katonai, a másik pedig, hogy kielégítsék a hadtestparancsnok kíváncsiságát.

Pomponiu: Kétségtelenül. A szigorú értelemben vett katonai vizsgálaton kívül igyekeztem, hogy kielégítsem a hadtestparancsnok ur kíváncsiságát.

JEGYZETEK, MELYEK 100 EZER LEJT ÉRNEK A SKODA-CÉGNEK

Teodorescu kocsmáros kihallgatása következik. A jegyzetek eltulajdonításával vádolt Albisor és Ilie hadbírószági írnokok éveken keresztül törzsvendégek voltak, így velük bizalmas kapcsolatot tartott fenn.

Calinescu: Emlékszik e arra Teodorescu ur, hogy egyik este Ilie megmutatta

népjjal szemben egyaránt érvényesül, az előrelátó és tervszerűséggel dolgozó kertész határozottsága csak s nem más. Most, az őszi érettségi eredmények ismereténél döbbenetes hangulatában szinte sikoltva kívánczik ki belőlünk a megállapítás: Angelescu örök szégyene lesz, hogy segített elgyomosítani a romániai kultúrát. Ilyen egészségtelen előnyt adni a román diákoknak a kisebbségekkel szemben, nem is vezethet más eredményre.

És nekünk, sajnos, nem lehet meg még az az elégtételünk sem, hogy magunkat

legalább mentve tudnók ettől az elgyomosodási félelemtől. Brassóban, s bizonyára máshol is, könnyű hullott az elbuktatott kisebbségi diákok szeméből. A keserűség könnye. Ez a könny nem jó arra, hogy tiszta indulatokat mosson ki a lelkekből. Azok a könnyező, már-már fiatal emberek nem felejtik el az Angelescu-féle érettségi vesztőhelyeket. És gyom lehet belőlük is, nem kulturált virág abban a romániai kertben, amelyben Angelescu kizárólagos hatalommal rendelkezik ugyan, de egyre inkább avatatlannul és kártékonyan.

Tessék kívágni és eltenni!

13.sz. SZELVÉNY

a B. L. szeptemberi
regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 db szeptemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 szeptember havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltathatók Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizománysnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10) Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizománysnál. — Elfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjtöztök, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

volna Albisornak ezeket a jegyzeteket?

Teodorescu: Igen, emlékszem. Tudtam arról, hogy Radu Rosetti ügyvéd a bíróság asztalára helyezte bizonyos jegyzetek fényképmásolatát. Szóltam is Albisornak: „Azokról a jegyzetokről van szó, amiket neked mutatott Ilie?”

Pop Valér: Saját szemével látta a jegyzeteket?

Teodorescu: Az ajtóban történt. Ilie be-nyult pénztárcája után és mutatott valamit Albisornak. Én sem estem a fejem lágyára és mindjárt sejtettem miről van szó. Albisor később eljött hozzám és bejelentette, hogy kényszerszabadságra kell mennie. Ilievel is beszéltem. Faggatásomra elárulta, hogy

100 ezer lejt kaptak a jegyzetektől.

Calinescu: Ilie mondta ezt

Teodorescu: Igen. Az újságokban is olvastam az ügyről. Meg is mondtam Albisornak: „Nagy ember lettél, már az újságok is írják rólad...”

Calinescu: Az újságokban biztosan azt is olvasta, hogyan vallott Ilie és Albisor a bizottság előtt...

Teodorescu: Persze, hogy olvastam. Mondtam is Ilie-nak: „Ilie testvér, mért nem mondd meg az igazat, hiszen megcsúdlát?” Tudniillik mi nagyon jó viszonyban voltunk. Tréfásan „skodistának” neveztem őt, amikor fizetett néhányszor viccesen megkérdeztem: „Ez a pénz nem a Skodától van?”

Ilie azt válaszolta a vallomására tett megjegyzésekre, hogy nem keverhette bajba főnökét.

Calinescu: Tárgyalta a jegyzetek eladásáról?

„Egy félreeső helyen elosztották a pénzt...”

Teodorescu: Igen. Többször találkoztak. Albisor azt mondta nekem, hogy Ilie-nél vannak a jegyzetek s el akarja azokat adni, mert már vége van a Seletzky ügynek és semmi veszély nem fenyegeti őket.

Junian: Kinél voltak a jegyzetek?

Teodorescu: Ilie-nél. Ezt Albisor mondta nekem, kit megkért Ilie, hogy tárgyaljon Macekkel. (A Skoda kirendeltség bukaresti aligazgatója. Szerk.) Albisor később elmesélte, hogy

beszélt Macekkel, aki kijelentette, hogy a jegyzeteknek most már semmi hasznát nem tudja venni, de hajlandó megvásárolni a cég központja részére. 100 ezer lejt ígért s Albisor, miután beszélt Ilie-vel, belement a vásárba.

Pop Valér: Ki mondta magának mind-ezeket?

Teodorescu: Albisor. Azt is kijelentette, hogy elment Macekhez és felvette a 100 ezer lejt. Azután a kocsmába jött, ahol már várta Ilie. Együtt bementek egy félreeső helyre és elosztották a pénzt. — Craciunescu, aki szintén jó barátom, rájuk nyitott. Később hozzám jött és a fülembe súgta, hogy Albisor és Ilie pénzen osztzkodnak. „Hagyd — mondtam — ez az ő dolguk”. Amikor kijöttek, Albisor nagy pénzköteget adott át nekem, hogy őrizzem meg. Megszámoltam: 44 ezer lejt volt benne.

Junian: Ilie-vel nem beszélt az ügyről?

Teodorescu: Csak Albisornal. Ilie zárkóztabb volt.

A kocsmáros Maniuvall találkozik az Athenée Palaceban

Junian: Hogyan kerültek nyilvánosságra ezek a dolgok?

Teodorescu: Pár hónappal ezelőtt Sloboziára utaztam s a vonaton szó került a Skoda ügyről. Egy fülkében utaztam Ghiule munkaügyi inspektor ural. Szó szót hozott s én elmondtam mit tudok az ügyről. Az inspektor ur kért, hogy men-

jünk el vele együtt Vasiliu-Cluj ügyvéd urhoz. El is mentem...

Junian: Mikor?

Teodorescu: Szeptember harmadika után, mert 3-án jöttem vissza.

Junian: Mindent elmondott az ügyvéd urnak?

Teodorescu: Igen:

Pop Valér: És mit válaszolt az ügyvéd ur?

Teodorescu: Azt válaszolta, hogy ezek nagyon fontos dolgok. Ülünk be egy kocsiba és menjünk az Athenée Palaceba

Maniuhoz. El is mentünk és a szállodában találkoztunk Maniuvall.

Calinescu: Mit mondott Maniu?

Teodorescu: Rámnézett és így szólt: „Bizonyára ismer engem, tudja, hogy ez az ügy mennyi kellemetlenséget okozott nekem. Ha beidézik a parlamenti vizsgálóbizottság elé, úgy gondoljon lelkiismeretére és mondjon el mindent, amit tud”.

Calinescu: Kitanitotta, hogy miről beszéljen?

Teodorescu: Egy sóval sem.

Barthou javaslatával szemben

Olaszország a Népszövetségen kívül akarja biztosítani Ausztria függetlenségét

Eckhardt nyilatkozata a Dunamedence viszonyainak rendezési előfeltételeiről

Genf, szeptember 26.

Barthou francia külügyminiszter Genfben való visszatérése után megindultak a sürd, félhivatalos diplomáciai tárgyalások a napirendben levő fontosabb kérdések tisztázására. Középpontjukban Ausztria függetlenségének a biztosítása s általában a Dunamedence viszonyainak a megszilárdítása áll.

A francia külügyminiszter, aki Párisban nyilván behatóan megtanácskozta a genfi problémákat minisztertársaival, visszaérkezése után rögtön megbeszélésre ült össze Aloisi olasz és Eden angol megbízottal. A Temps értesülése szerint Barthou a következő javaslatot terjesztette elő Ausztria függetlenségének a biztosítására: 1. Ausztria szomszédjai, amelyek tagjai a Népszövetségnek, kötelezik magukat arra, hogy nem avatkoznak bele Ausztria belügyeibe. 2. Ha Ausztriát támadás érné, úgy a népszövetségi tanács azonnal összül s foglalkozik az ügygel. 3. Az államok végrehajtják a Népszövetség intézkedéseit, amelyeket Ausztria függetlenségének a megővására szükségesnek lát.

Ilyenformán Ausztria függetlenségének a Népszövetség jótállása volna az alapja s veszélyeztetés esetén a népszövetségi tanács egy vagy több államot bízna meg az osztrák függetlenség tényleges biztosításával.

Jólétesültek szerint Eden hozzájárult Barthou javaslatához, míg Aloisi báró haladékat kért, hogy a tervezetet Mussolinivel közölhesse s kikérhesse utasítását.

A hármass megbeszéléssel kapcsolatban Eckhardt magyar főmegbízott felkereste Aloisi bárót, akinek kijelentette, hogy Magyarországnak is köze van Ausztria függetlenségének a kérdéséhez, eddig azonban még nem kérdezték meg álláspontjáról. Eckhardt tájékoztatta az olasz főmegbízottat a magyar felfogásról.

ECKHARDT A DUNAMEDENCE ALLAPOTAINAK RENDEZÉSÉRŐL

A Dunamedence problémájával összefüggésben Eckhardt sajtónyilatkozatot adott s többek között ezeket mondotta:

— Magyarország semmiképpen sem hajlandó arra, hogy politikailag és gazdaságilag csatlakozzék a kisanthoz, amíg az nem tanúsít engedékenységet a kisebbségi kérdésben. Benes most is kétszínű volt, mert nem fogadta el azt a magyar indítványt, hogy együttesen kérjék a népszövetségi tanácsot, küldjön ki vizsgálóbizottságot a magyar kisebbségek helyzetének a megállapítására.

A római hármass gazdasági egyezményről beszélve, Eckhardt rámutatott arra, hogy ahhoz bármely érdekelt állam csatlakozhatik, de már maga Mussolini is leszögezte, hogy ennek kapcsán a szomszédos államoknak rendezniök kell Magyarországgal való nézeteltéréseiket.

LENGYELORSZÁG MEG KÖNTÖR-FALAZ

Most esedékes Lengyelország válasza a ketleti egyezmény ügyében. Beavatott genfi kö-

Calinescu: És Vasiliu-Cluj ügyvéd ur?

Teodorescu: Ő sem.

Pop Valér: Mit csinált maga ezután?

Teodorescu: Hazá mentem. (Nagy derülttség).

Junian: Találkozott még Albisornal?

Teodorescu: Azután, hogy kihallgatta őket a parlamenti vizsgálóbizottság, Albisor hozzám jött és reszketett a szó szoros értelmében: „Benne vagyok a bajban, Olvastad, mit mondott Ilie? A jegyzetek Maniu kezében vannak, minden kiderült...”

Az ülés tart.

rőkben úgy tudják, hogy a válasz nem lesz sem iger, sem nem, mert Lengyelország még nyitva akarja hagyni a lehetőséget a Franciaországgal való további tárgyalásokra. Franciaország is csak akkor helyettesíti végleg Lengyelországgal való szövetségét a francia—orsz szövetséggel, ha ezek a tárgyalások meghiusulnak.

Egyes népszövetségi körökben egyébként úgy látják, hogy a magyar—lengyel barátkozás mindinkább mélyül s nem lehetetlen, hogy német—magyar—lengyel szövetség alakul ki.

Az olasz kormány válasza a Barthou-javaslatra — elhárító

Genfben elterjedt hír szerint az olasz kormány nem fogadja el Barthounak azt a javaslatát, hogy Ausztria függetlenségének a biztosítását bízzák a népszövetségi tanácsra. Aloisi báró állítólag máris közölte a francia külügyminiszterrel, hogy Olaszország kitart ama álláspontja mellett, miszerint az osztrák függetlenség csak a közvetlenül érdekelt szomszédos államok garantálják a Népszövetséggen kívül kötött egyezményen.

A bonyolult kérdésben a tanácskozások szinténül folynak. Aloisi báró kedden délelőtt hosszas megbeszélést folytatott Berger-Waldenegg osztrák külügyminiszterrel, Barthou pedig a kisanthallamok megbízottáival, főként Benessel.

— Hazugság — jelenti ki a vádlott.

Marócz Margit is a sziguranca bántalmazására panaszkodik, majd szenzációs vallomást tett. Előadta, hogy

a hadbírószón Baldescu kapitány arra kényszerítette a 14 éves ifjabb Mock Juliannát, valjón ellene, hogy ő oktatta ki a kommunizmusra.

A kapitány, a vádlott szerint, a terhelő vallomásért megígérte, hogy hazaengedi a kislányt ugyancsak letartóztatásban levő nagyanját. A kislány engedett is a kapitány rábeszélésének és súlyosan terhelő vallomást tett Marócz Margit ellen. Izgalmas jelenetek között vezetik be a kislányt, aki megerősíti a vádlott vallomását:

— Soha nem láttam, nem is ismerem Marócz Margitot, nem nevelt engem kommunizmusra, Baldescu kapitány mondotta, hogy azt a vallomást tegyem.

A tárgyalást folytatták, a vádlottak többsége tagadja a terhére írt vádpontokat.

Nemzeti ünneppé lett október hatodika Magyarországon

Budapest, szeptember 26.

Tavaly történt első ízben, hogy az október hatodikát nemzeti ünnepként általános munkaszünettel ünnepelték. A kormány most rendeletet adott ki, amely szerint az október hatodikát az idén is és mostantól kezdve a jövőben is nemzeti ünnep gyanánt kell megünnepelelni.

A lej külföldön

Az európai tőzsdéken a lej kedder a következő árfolyamokkal jegyezték: Berlin 24.88—24.92, Bécs 307—11, Budapest 342—46 London 493.00, Prága 17.92—18.25.

Folyik a munka az amerikai szövőiparban

Ki győzött a hatalmas sztrájkban?

Newyork, szeptember 26.

A szövőipari munkások szövetségi vezetőségének egyhangú határozata alapján hétfőre a félmilliónyi takács, aki három héten át sztrájkolt, felvette a munkát. Erre a hatóságok elrendelték a Georgia, Rhode-Island és Délkarolina államokban mozgósított remzetőrségek demobilizálását.

Hogy a hatalmas és véres sztrájk pontosan

milyen eredménnyel járt, azt még nem lehet világosan megítélni. Gormar, a sztrájkbizottság elnöke, kijelentette, hogy a munkások mindent elértek, amit kívántak. Ezzel szemben a szövőipari munkaadók szövetségének az elnöke, Hood, azt állítja, hogy a munkások a sztrájk-kai tulajdonképpen csak háromheti fizetéstelen szabadságot értek el.

A munka felvétele általában rendben történt s nyugodtan folyik.

Izgalmas szembesítések a temesvári kommunista pör tárgyalásán

Temesvár, szeptember 26.

A temesvári nagy kommunista per keddi tárgyalásán az izgalmas szembesítések egész sora volt.

Reingewürre Jenő fogász tagadja, hogy egy Béla álnévű emberrel összeköttetésben állott. Ninkov Milán vádlottal szembesítik, aki a sziguranacán terhelő vallomást tett ellene. Ninkov visszavonja vallomását és kijelenti, hogy mindkettőjüket verték a sziguranacán és ezzel kényszerítették ki belőlük a vallomást.

Kostyál Anna munkásnő a következőt tanu. Elmondotta, hogy

nyolc detektív jelent meg nála és anélkül, hogy az ügyesség házkutatási engedélyét felmutatták volna, házkutatást tartottak és bár panaszkodott, hogy beteg, mégis elvitték.

Az elnök: Részt vett a Gyapjuiparnál rendezett sztrájkban?

A vádlott: Nem vettem részt, mert beteg voltam. Ha egészséges vagyok, én is küzdök a Bedő-rendszer ellen.

Izgalmas jelenet. Wurmbrandt Richarddal szembesítik a vádlottat. Wurmbrandt azt állítja, hogy Dudás József fővádlottat egyszer éjszaka elvitte Kostyál Anna lakására és ott is aludt. A vádlott erőlyesen vágja szemébe:

— Aljasul hazudik!

Kisebb incidens támad Wurmbrandt és Nitulescu védőügyvéd között.

Eberling Gyula vádlott is arról panaszkodik, hogy a sziguranacán bántalmazták. Beismeri, hogy a Gyapjuipar-sztrájk alkalmával kapott röpíratokat, de a vád szerinti szervezkedésben nem vett részt.

Marócz Margit kihallgatása is nagy izgalmat keltett. A munkásnő tagadja, hogy valaha Temesvárt járt volna. Ezzel szemben Kövek Mihály, Kövek Mihályné és Murányi János tanuk szemébe mondják, hogy ismerik. Temesvárt egy Vera álnévű nővel tartott fenn összeköttetést és tudomásuk szerint kommunista dolgokkal foglalkozott.

Marokkóban havazott

Casablanca, szeptember 26

A spanyol Marokkó északi részein, ahol egyébként állandóan 28–30 Celsius a hőmérséklet, tegnap havazott. A hó mennyisége azonban csekély volt s az is azonnal elolvadt. Elég szokatlan természeti tüntemény volt így is ezen a tájékon.

Még mindig áll a harc a sepsiszentgyörgyi iparosok között

Sepsiszentgyörgy, szeptember 26.

Már több ízben beszámoltunk arról az áldatlan harcról, mely a sepsiszentgyörgyi iparosokat évek óta két táborra szakítja. Arról is beszámoltunk, hogy az Iparos Otthon jelenlegi vezetőségével szemben álló ellenzéki tábor vezetője feljelentést tett a vezetőség ellen s annak pinóket és pénztárnokait különböző visszaélésekkel és szabálytalanságokkal vádolta meg.

Ennek nyomán még jobban elmélyült ellentétek elsimitására és a vád pontjainak tisztázására az iparosok egy döntőbírósgát kértek fel. A döntőbírósgát, amelyben mindkét tábor képviseltette magát, a vád állításait merőben alaptalannak találta és megállapította, hogy az Iparos Otthon jelenlegi vezetőségét semmiféle mulasztás, vagy visszaélés nem terheli. Már-már úgy látszott, hogy a döntőbírósgai határozat végre békét teremt az ellenségeskedő iparosság körében. A tegnapi délutánra összehívott rendkívüli közgyűlés azonban, amely az előállott helyzetet lett volna hivatva tisztázni, újabb heves összetűzésekre adott alkalmat. A rendkívüli közgyűlésen az iparosság szokatlannul nagy számban jelent meg s miután a gyűlés elnöke ismertette a választott bíróság döntését, mely szerint az Iparos Otthon eddigi vezetőségét, ugyancsak annak elnökét és pénztárnokait semmiféle szabálytalanság nem terheli, az ellenzék bizalmatlansági indítvánnyal állt elő s a közgyűlés kevés szavazattöbbséggel az indítványt el is fogadta.

Tekintettel arra, hogy a rendkívüli közgyűlés határozatképes volt, az Iparos Otthon jelenlegi vezetősége egyöntetűen lemondott tisztségéről és a 14 napon belül összehívandó újabb rendkívüli közgyűlés lesz hivatva az otthon új vezetőségét megválasztani.

Sulyosan felemlerte a tábla a temesvári fuvarlevélcsalók büntetését

Temesvár, szeptember 26.

A temesvári ítélőtábla kedden ítélkezett Köröndi Károly és társainak fellebbezési ügyében. Köröndi a törvényszék 2 évi börtönrre ítélte, mert a józsefvárosi pályaudvar pénztárosa hamis fuvarlevélmásolatok segítségével egy és egyenegyed millió lejfel károsította meg a vasutat. Büntései közül Haselbeck Ferdinándot hathónapi és Brutár Mária tisztviselőt négyhónapi fogságra ítélte a bíróság. A tábla most ítéletében

Köröndi büntetését öt évi fegyházra, Haselbeckét egy évi fogságra változtatta át.

A tisztviselő büntetését helybenhagyta a tábla ítélet.

Nyugalomba a nyelvvizsga hajsza elől

Nagyvárad, szeptember 25.

Nagyváradon valóságos vizsgáztatási düh uralkodik. A városi és megyei köztisztviselők és közalkalmazottak vizsgáztatására vonatkozó belügyminiszteri rendelet most kerül végrehajtásra. Banca prefektus elnöklése alatt

kedden 2 alszolgabíró és 40 jegyzőt vizsgáztattak le,

a vizsgaláz azonban kegyetlenül erőltetett az összes városi és vármegyei tisztviselőknél és alkalmazottaknál, sőt a város lakosságán is, hiszen a sikertelenség családok szájából ütheti ki a kenyeret.

Megállapítható, hogy egész Nagyvárad hallatlan izgalomban van, amit csak növelt az a hír, hogy

21 kisebbségi városi tisztviselő a nyelvvizsgától való félelmében, nyugdíjaztatását kérte.

Ez a 21 ember most nem áll vizsgára, ügyében a tisztviselői szabályrendelet szerint a fegyelmi bizottság dönt, amely azonban azt is kimondja, hogy az időelőtti nyugdíjazásra nincs ok s így a nyugdíj csak akkor válik esedékessé, amikor a kérvényezők elérik a törvényben megállapított korhatárt.

Kidobták a diványról...

Megenyhült a távolkeleti helyzet, mert az oroszok eladták a japánoknak az északmandzsuri vasutat

Tokió, szeptember 26.

Az Északmandzsuriát átszelő ugynevezett keletkínai vasutvonal körüli alkudozások — ha hinni lehet a Nicsi-Nicsi című japán napilap értesülésének — most megállapodásra vezettek. A híradás szerint

Hirota japán külügyminiszter és a tokiói szovjetnagykövetség között létrejött a megegyezés a vasutvonal adásvételére vonatkozólag, mégpedig abban az értelemben, hogy a Szovjetszövetség 170 millió yent kap a vasut fele tulajdonjogáért, amely őt illette s amely most átszáll Japánra.

A vasutvonal tulajdonjogának másik fele a tíz évvel ezelőtti mukdeni egyezmény

értelmében Kináé, illetőleg most Mandzsukuoé. Ily módon, amennyiben a vásár most valóban létrejött, a *hírhedté vált vasutvonal fölött Japán fog rendelkezni.*

Az oroszok eredetileg 330 millió yent kértek részesedésükért, ezt az árat azonban a japánok azáltal, hogy valóságos megbénították a vasutvonal forgalmát s így szinte értéktelenné tették a Szovjet számára, — amint látszik — majdnem felére nyomták le. Moszkva azonban még így sem jár rosszul, mert az eladással mintegy kihúzta a távolkeleti háborús veszély méregfogát. A régikeleti orosz-japán ellentét ugyanis a keletkínai vasutvonalon összpontosult s fenyeget már évek óta véres kirobbanással.

Diplomáciai körökben most úgy is vélik, hogy a sikeres üzletkötés elhárította egyelőre az annyira fenyegetővé vált új orosz-japán háború veszedelmét. Japán tudniillik szintén örül, hogy ez a probléma rendeződött, mert egyrészt minden figyelmét most már haditengerészete fejlesztésére fordíthatja s megerősítheti pozícióját Fészakkinában, másrészt pedig a közeljövőben Mandzsuriába kiszálló angol kereskedelmi küldöttség előtt igazolhatja az ifjú Mandzsukuo konszolidált állapotait. A vasutvonal eladásával minden bizonnyal megszűnnek azok a viszálykodások, amelyek az utóbbi időben annyira kiélestedtek a japánok és a vasut szovjetorosz tisztviselői között.

Felszállt az első nő a sztratoszférába

Piccard fivérét felesége is elkísérte újabb kutatóútjára

Newyork, szeptember 26.

A sztratoszférában eddig csak férfiak jártak, ideje volt tehát már, hogy a nők ebben a vállalkozásban is kövessék őket. Amint Detroitból jelentik, az ottani Fordmüvek repülőteréről most Piccard Jean-

Piccard professzor fivérével együtt fe-

lesége is felszállt a 13 ezer méteren felüli légrétegbe, hogy résztvegyen a további megfigyelésekben.

Piccardné e merész út előtt szabályszerűen kitanulta a léggömbvezetést s erről vizsgát is tett, ennél fogva a hatóságok nem támasztottak nehézségeket az elé, hogy férjének segítségére legyen az új felszállás során.

Bazili Mihály elesik a kisebbségi fronton

Menesztik a nagyváradai villamosmű igazgatóját, mert a szakmában nem ismer sovínizmust

Nagyvárad, szeptember 26.

Bazili Mihály a nagyváradai villamosművek igazgatója. Neve akkor került nyomtatékosan a nyilvánosság elé, amikor a nagyváradai városi tanács meg akarta „tisztítani” a kisebbségiektől a városi villamosműveket s Bazili Mihály tiltakozott ez ellen. Nem kisebbségi alapon tiltakozott, hanem szakmai alapon. Kijelentette, hogy

járatlan és hozzá nem értő új embereket nem enged a drága gépekhez.

Emiatt a magatartása miatt Bazili Mihály ellen hatalmas hajsza indult, most már kifejezetten „hazafias” alapon. A nagyváradai

türelmetlen román elemek irredentának bélyegezték s követték eltávolítását.

A hajsza eredménye fegyelmi vizsgálat lett, amely most ért véget. A fegyelmi bizottság elkészítette jegyzőkönyveit. Hivatalosan nem adtak ki még tájékoztatót, hogy mit állapított meg a bizottság Bazili terhére, kiszivárgott hírek szerint azonban az elkészült jegyzőkönyvek „déglegesen elintézik” Bazili Mihályt. Hírek szerint megállapította a fegyelmi bizottság, hogy

Bazili nem teljesítette a városi tanács utasításait,

sőt ezekkel ellentétes rendeleteket adott ki a villamosművek alkalmazottainak s aztán elhagyta hivatalát akkor, amikor a legnagyobb szükség lett volna rá.

A jelek tehát azt mutatják, hogy Bazili Mihály, aki jó és hűséges szakember volt, elesik a kisebbségi fronton. Azért, mert jó és hűséges szakember volt.

Egy őszinte igazság:

„Nálunk az adóalany sohasem tudja, hogy mennyivel tartozik”

Az általános adórendszer egy marosvásárhelyi törvényszéki tárgyalás tükrében

Marosvásárhely, szeptember 26

A marosvásárhelyi adóhivatalnál évek alatt lezajlott sorozatos visszaélésekről már többször beszámoltunk e lap hasábjain.

A marosvásárhelyi adóhivatalnál évek óta egy nyolctagú szervezett társaság működik, amely úgy a kincstárt, mint az egyes adóalanyokat megkárosítva, kettős könyvelést végzett olyan módon, hogy a feleknek kiadott nyugtákon nagyobb összegeket tüntetett fel, mint amilyen összegeket az adóhivatali könyvekbe bevezetett és a különbözetet ez a szervezett tisztviselő-társaság megszította.

A marosvásárhelyi törvényszék java-

részt leárgyalta már az adópanamát, a melynek vádlottjai tagadták ugyan a reájuk rótt bűncselekményeket, azonban a vádpontok és a vádpontok alátámasztására elhozott adóhivatali könyvek megdöntötték védekezéseiket.

A tanukat már kihallgatta a bíróság és újabb határidőt tűzött ki a per folytatására, azonban mégis vissza kell térnünk a perre, azért, mert néhány momentum messze kiemelkedik egy szürke törvényszéki tárgyalás anyagából

A tanuk legtöbbje azt vallotta a tárgyaláson a bíróság előtt, hogy nem volt tudomása arról, hogy az adóhivatali tiszt-

viselők „loptak és csaltak” az ő javukra...

Ez az állítás megfelel az igazságnak. És még jobban rávilágít erre az általános jellegű igazságra az a vallomás, amelyet egy marosvásárhelyi tanu, névszerint Kis Zoltánné tett a bíróság előtt.

Ennél a tanúnál is nagyobb összeg-különbözet mutatkozott a fél javára az adókönyvelésben, amelyre vonatkozólag Kis Zoltánné kijelentette, hogy semmi tudomása nem volt arról, hogy a könyvekben történt „jóakaratu” javítás után, kevesebb adóval tartozik mint eddig.

Hihetetlennek hangzott a vallomás és az ügyész is és a tárgyalást vezető elnök is kétkedve rázták a fejüket.

Az elnök meg is szólalt:

— Szinte el sem lehet hinni, hogy valaki nem tudja, hogy mennyivel tartozik.

A válasz, amely a hallgatóság körében helyeslő morajt váltott ki, egyszerű, de leleplezetlenül őszinte volt:

— Nálunk az adóalanyok sohasem tudják — mondotta Kis Zoltánné — hogy mennyivel tartoznak.

És ezt a kijelentést meg is indokolta:

Az ember fizeti az adót addig, amíg tud és ameddig az utolsó párnáját is elvisz. És közben ha megkérdezi, hogy még mennyivel tartozik, az adóhivatalban gorbombán ráförmednek és ezt mondják:

— Ne érdeklődjék, még mindig van elég fizetni valója!

Kis Zoltánné befejezte a vallomását.

Most már a bíróság sem kételkedett többé a tanu szavaiban.

(b. b.)

Rádióénekes, mint szenvedő botrányhős

Budapest, szeptember 26.

Kinos botrány középpontjába került Lipóczy József, a rádióból jól ismert énekes. Hosszabb időn át udvarolt egy Gergely Margit nevű lányuk, akivel most elhatározta a szakítást. Pénteken levélben közölte vele, hogy nem óhajtja vele tovább fenntartani kapcsolatait. A lányt s különösen édesanyját igen felháborította az énekesnek ez az eljárása s hétfőn délelőtt berontottak Lipóczy Várház-körut 6 szám alatti lakására, megrohanták a még mélyen alvó énekest s Gergelyné, az elhagyott lány anyja, kíséretében szűrt. Lipóczy persze felriadt, kiugrott az ágyból s birokra kelt támadójával, a felbőszült anya azonban eközben újabb sebet ejtett a mellén. Kiáltozásaira az énekest a szomszédok és az odahívott rendőr mentette ki kinos helyzetéből. A botránynak természetesen folytatása lesz a bíróság előtt.

Bukaresti tőzsde-zárulat

ÉRTEKTŐZSDE

Adóbón: 39 és fél—39 és egyenyed. Stabilitációs kölesön: 40 és ötvenleád. Kisajátítási kötvény: 41 és fél—41 és hétnyolcad. Banca Națională: 5075. Banca Românească régi: 326, új: 312. Credit Minier: 277—279. Mica: 1250—1255. Resica: 422.

GABONAPIAC

46 vagon tengerit vittek fel 215—225 lejes áron október—novemberi szállításra.

Adóvégrehajtó, aki többek között lopásra is felhasználta mesterségét

Kolozsvár, szeptember 26.

A kolozsvári ítélőtábla kedden délelőtt foglalkozott Felecan Vasile 31 éves adóvégrehajtó ügyével, akít a törvényszék lopás, sikkasztás, okirathamisítás és illetéktelen pénzfelhajtás miatt 8 hónapi fogsággal és 5 évi hivatalvesztéssel büntetett.

Felecan Vasile ellen a bűnvádi eljárás akkor indult meg, amikor hivatalos ténykedése közben Sándor Márkus nagybíró

földbirtokos házából elemelt három briliáns-követ s több más értékes ékszerdarabot. A földbirtokos feljelentésére megindult vizsgálat aztán azt is megállapította, hogy az enyveskezu adóvégrehajtó mellett még más bűnök is terhelik.

Az ítélőtábla előtt újra felsorakoztatták Felecan Vasile bűneit és a bizonyítékokat is s így a tábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Bukarestben látogassa meg a GALERIES LAFAYETTE áruházat, amelyben megtalálja a legutolsó párisi női divatot, valamint a legújabb uridivat minden cikkét.

Párisi pillanatfelvétel:

BESZÉLŐ VEREBEK

A LUXEMBOURG-KERT FÁI ALATT

NEGYVEN ÉV A VEREBEK ÉLETÉNEK TANULMÁNYOZÁSÁRA

Mikes Imre párisi riportja

Páris, szeptember 25.

A párisiak régen tudják már, hogy a verebek beszélnek. Ha reggelenként kimegy a Tuileries-be vagy a Luxembourg-kertbe, légy bár vadidegen is, az egyéniségüket jellemző jóhiszeműséggel és bizalommal veled is szóbaállanak. A pad elé, ahol helyet foglalsz, odaröppennek, kedvesen reádpillantanak és megszólalnak:

— Cip! . . . cipcip!

A középeurópai fül számára ez nem jelent semmit, miután ez a fül egyrészt a klasszikus életszempont alapján feszül s csupán az emberi hangokat hajlandó értelmi megnyilatkozásoknak felfogni, másrészt meg a fülhöz tartozó léleknek nincs kellő finomsága a természet végtelen jelenségeivel való egybeolvadásra. A francia azonban sokkal egyszerűbb és kevésbé öntelt. Számára kulturát jelent még a hangya csápjának mozgása is s így tisztában van azzal, hogy a cip . . . cipcip határozott társadalmi tünet, értelmi fenomén, szó, amely egy pontosan körülhatárolt s állandó fogalom kifejezésére szolgál. Magyarra lefordítva ennyit jelent:

— Kérek enni!

Tegyük fel, hogy honorárod a kérelmet és odavetsz a földre néhány morzsát. A következő pillanatban a hozsannák hangján felcsendül a hálálkodás:

— Circircircir!

Ami magyarul, a demokratikus polgárok számára ez: Köszönöm, uram!, míg a vallásosabbak részére így volna lefordítható: Az Isten fizesse meg!

Közvetlenül a circircircir után újabb szó hangzik el:

— Trrrrrip! . . . trrrrrip!

Ez a kifejezés a távolabbi ágakon tolgatózkodó veréb-társaknak szól és bizonyoságul szolgál amellett, hogy a verebek mennyire szolidárisak. A fordítás ugyanezen így hangzik:

— Gyertek gyorsan, adott a doktor ur!

A következő pillanatban már száz és száz madár tanyázik körülöttem s ha kellő bizalmat keltesz bennük, hajlandók egészen szoros barátságot kötni veled. Tényre szívesen szállnak és kicsipgetik belőle a morzsákat, helyet foglalnak cipőd orrán, letelepednek melléd a padra. Bizalmi férfiai is akadnak a veréb-társadalomnak, az úgynevezett „chameurs d'oiseaux”-ik. Ezek a verébimádat világbajnokok. A madarak ismerik őket, szájukból veszik ki a falatot, ellepik vállukat és fejüket. A „chameur” susog és füttyöl, a verebek visszafelé néznek, csiripelnek és kérnek, felelnek és vitatkoznak, hizelegnek és haragszanak. A verébüvölő lassan sétál a kerti utakon, amelyeket már belepett a kora-párisi ősz avara, a madarak utána, szent és titokzatos szövetség, sohase kérdezze az okát és magyarázatát. A „chameur” megvetőleg pillant rá, szeméremében ott a visszautasítás, hogy tetteinek oka ismeretlen.

Néha előfordul, hogy a kertet határoló Guynemer-ucca valamelyik előkelő bérpalotájából macska szutyán a Luxembourg-fái közé. Ilyenkor újabb szó hangzik el:

— Crrrrpip! . . . Crrrrpip!

Azaz:

— Kandur!

És eltűnnek, mintha a föld nyelie volna őket. Csak a gyakorlott szemlélő fedezheti fel őket az óriási fakoronák tetején, amint apró szárnyukkal verdesve örök utjukra indítják a sárguló faleveleket.

Egy francia tudós, Chaboseau ur, esztendő életéből negyven esztendőt szánt rá a verebek tanulmányozására. E negyven év munkájának eredményét most adta ki. Néhány oldal az egész: „Jegyzetek a verebek társadalmi életéről.”

Negyven év alatt harminc veréb-szót gyűjtött össze Chaboseau. Évenként tehát háromnegyed szót. Kinosabban és degölöbben még nem készülhetett szótár. Sokan kárhoztatják is a reájafordított farsadságot. Hát érdemes volt? Harminc szóért. A bírálóknak azonban, mint legtöbbször, nincsen igazuk. Mert harminc

szó nem sok ugyan, de lehet, hogy kapu egy idegen, felfoghataatlan kultúra világába, amelynek esetleg nem harminc, hanem harmincezer szava, hangja, formája, modulációja van, — amint esetleg a veréb-társadalom Chaboseau urai sem tudnak többet meghallani, felfogni az ember végtelen szókincséből, mint harminc különfajta artikulációt.

Ami a verébvilág szociális alakját illeti, valószínű, hogy aszfaltú kortársaink törzrendszerben élnek. Egy kert, egy udvar, egy ucca: ennyi a törzs világa. Ezen belül a kölcsönös segítség a társadalmi törvény. A felületes szemlélő előtt úgy tűnhetné, hogy a verebek sárga sóvárgással elkapkodják egymás elől a szemeket. De aki még négy évtizedet áldozta reájuk életéből, az már tudja, hogy végeredményben nem hagyják el egymást soha.

Sőt együttéreznek a törzs területén illetékes idegenfajta szárnyasokkal is. A közönség kebelében lakó rigót például, amely sosem száll az ablakpárkányra morzsáért, úgy etetik, hogy a párkányról egy porciót lekotornak neki az udvar kövezetére. Egyebekben, ha nincs senki, aki segítségüket várja, figyelmelek s egyetlen szemecskét sem engednek kárba veszni. Chaboseau őszintén bevallja tanulmányában, negyven esztendő kevés volt annak a megállapítására, vajjon a verebek hasznos vagy kártékony madarak-e? Anyagi azonban bizonyos, hogy jobb, mint az emberek, mert a törzs csupán az öreg és beteg verebeket öli meg.

Megemlíti még az is, hiszen korunkban oly feszült a szexuális érdeklődés, hogy a verebek szoros családi életet élnek, monogámok, télen azonban külön laknak a házastársak. Valószínűnek látszik, hogy évadonként a házaspár hímét, illetve nőtényt cserélnék.

Minden társadalomnak meg vannak a maga balesetei.

Több lényeges a 40 esztendő megfigyelés eredményéből nem hamozható ki. Mindenesetre elindultunk azon az úton, amely tudományosan is elvezet bennünket az állatok világához.

Amelyet egyebekben régen elértünk, sőt túl is haladtunk már.

A frontharcosok világparlamentje a háborúk ellen

Tízmillió ántánt-frontharcos kiküldöttjei tanácskozássra ültek össze Londonban

London, szeptember 25.

Az ántánt államok frontharcosainak szövetsége tegnap kezdte meg tizenötödik értekezletét Londonban. Az értekezletre 150 kiküldött érkezett, akik mintegy 10 millió régi frontharcost képviselnek.

A megjelenteket Lord Snell üdvözölte, majd Cadere román kiküldött, a gyűlés elnöke fejtette ki, hogy a frontharcosok ellene vannak a háborúnak, mint nemzetközi összefüggések megoldási eszközének.

Végül sajnálkozását fejezte ki azért, mert az olaszok nem küldték el megbízottjait.

Lord Halsham angol hadügyminiszter villásreggelit adott a kiküldöttek tiszteletére s azon felszólalva kijelentette, ostoba tévedés lenne azt hinni, mintha a katonák természetből fogva vérszomjasok volnának. Hogy ez a felfogás nem igaz, azt mindenki tudja, aki fronton küzdött végig a világháborút. Eppen ezért a frontharcosok mindent elkövetnek a háború elkerülésére.

akadt az intellektuel körökben. Az oroszországi átalakulás pedig felkelthette a polgári világ teljes ellenszenvét, de — ez tagadhatatlan — az érdeklődést nem csökkentette.

Ilyenformán biztos, hogy az orosz filmek „fellépése” hatalmas érdeklődéssel találkozott.

— Kezdődő üttérlemeszedésnél reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet úgy az alhasi pangást, mint az emésztés renyheségét megszünteti, a rekeszizom emelkedését csökkenti és a magas vérnyomást mérsékli.

Az állam és az igazságszolgáltatás tekintélye és a választási visszaélések

Arad, szeptember 26

Az aradi törvényszék elé választási visszaélés ügye került tárgyalásra és pedig bűnvádi feljelentés alapján, amelyet 20 nemzeti-parasztpárti választó adott be Andru borosjenői járásbíró ellen.

Andru járásbíró, aki a halmágyesuci választási kerület választást vezető elnöke volt, azzal az ürüggyel, hogy a választási helyiségben verekedés kezdődött s ebben a bizalmi férfiak is részt vettek, karhatalommal eltávolította a bizalmiférfiakat s a választást távollétükben folytatta le. A bűnvádi feljelentést a nemzeti-parasztpárti választók azon a címen adták be,

hogy a járásbíró meghamisította a választási eredményeket.

A tárgyaláson a feljelentők nem jelentek meg s így képviselőjük, Botioc dr., volt aradi polgármester a tárgyalás elhalasztását kérte. A vádlott képviselője ezzel szemben az egész eljárás beszüntetéséhez ragaszkodott azon az alapon, hogy a feljelentők nem jelentek meg. A két ügyvéd között heves vita keletkezett, amelynek során Botioc az állam és az igazságszolgáltatás tekintélye érdekében is megbütykelt, hogy egy járásbíró az eljárás beszüntetésével akar kibújni az ítélet alól, ahelyett, hogy maga kéri az ellene irányuló vád tisztázását. A bíróság elfogadta Botioc érvelését és új tárgyalási napot tűzött ki.

Beengedik az orosz filmeket

Már ebben a szezonban bemutatnak néhány modern orosz filmet

Temesvár, szeptember 26.

Nemrégiben beszámoltunk arról, hogy a román—orosz diplomáciai és kereskedelmi viszony felvétele folytán a filmesek az orosz film behozatalára pályáznak. Mint beavatott szakkörökből értesülünk, a terv időközben megvalósult, illetve olyan stádiumba jutott, hogy az orosz filmek bevonulása Romániába már csak rövid idő és formaiak kérdése.

A bukaresti Rex-filmkölcsonzó már le is kötötte az orosz „exportfilm” közel kétévi termelését, körülbelül 22 darabot. A Rex megbízottjai Varsóban már meg is tekintették és elfogadták a „Doni kőzárkok” és a „Kirsche hadnagy” című filmet, amelyek további 3—4 filmmel együtt még az idei szezonban bemutatásra kerül. Erdélyben a temesvári Favorit filmkölcsonzó fogja elhelyezni az orosz filmeket. A cég megbízottjai már jóideje tárgyalnak Bukarestben.

A filmek cenzúrája is elintéztnek te-

kinthető. Az orosz filmek „kényességét” már jóelőre lecsökkentette maga az orosz Hollywood, amely a különleges, a polgári államok részére szánt filmeket gyártja és számol azzal, hogy csak bizonyos feltételekkel csinálhatja meg az üzletet. A filmek mind oroszul beszélők, a deklamáció azonban aránylag kis helyet foglal el bennük s túlteng az ének és zene.

Az orosz film bevonulása Romániába a kulturális kapcsolatok és művészi érintkezés újrafelvételét jelenti a két állam között. Látni fogunk több filmet Eisenstein rendezésében, aki Nyugateurópában és Amerikában már ismert, világhírt jelentő név. Új rendezők és új, számunkra ismeretlen színészek neve vonul be a köztudatba.

Szakkörök hatalmas érdeklődést — no és természetesen jó üzletet — várnak az orosz filmekről. Az orosz művészet a háború előtti időkben nélkülözhetetlen célszerű volt az európai kultúrának. Különlegességük, mélységük számos csodálóra

Hindenburg fia kilép a hadseregből

Berlin, szeptember 26.

Benfentes körökben úgy tudják, hogy Oskar von Hindenburg ezredes aki edesapjának egész birodalmi elnöksége alatt ezernyegede volt s ebben a minőségében számottevő befolyást gyakorolt a politikai eseményekre, kilép a hadsereg kötelékéből. Ezt megelőzőleg megkapta a vezérőrnagy rangot s így joga lesz a tábornoki egyenruha viseléséhez, ha ugyan már csak szolgálaton kívüli állapotban.

Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy október 2-ikán, az elhunyt Hindenburg születésnapján, régebben elhalt feleségének a hamvait kihantolják s férje mellé temetik a tannenbergi emlékmű hadvezéri tornyába.

Ujabb vasutas nyelvvizsgák és elbocsátások Temesvárt

Temesvár, szeptember 26.

Temesvárt újabb nyelvvizsgára idézték a kisebbségi vasutasokat, még azokat is, akik már hat-hétszer sikeresen átmentek a vizsgán.

A vasuti műhelyben is újabb elbocsátások történtek. Nyolc kisebbségi munkás kapta meg felmondó levelét.

A kisebbségi vasutasok körében érthető elkeseredést és riadalmat keltettek a szomorúan mindennaposá vált intézkedések.

Ez Amerika

Az újjászületés vezénylő lábornokából filmes lesz

Newyork, szeptember 26.

Johnson tábornok, az amerikai termelés nemzeti újjászületésének kormánybiztosa — a washingtoni és newyorki lapok hírei szerint — rövidesen lemond és másutt helyezkedik el. Úgy tudják, hogy az egyik nagy amerikai filmtársaság már állást kínált fel a nemzeti munka kormánybiztosának 100 ezer dolláros fizetéssel.

Nagyszabású kémkedési pör Kisenevben

Kisenev, szeptember 26.

A hadbíróság hétfőn délelőtt nagyszabású kémkedési per tárgyalását kezdte meg. A per vádlottja Jacob Alexei tighinai altiszt, aki a vádirat szerint fontos katonai titkokat szerzett meg és azokat a Szovjet megbízottainál értékesítette. Megállapították, hogy Jacob Alexei 1932-ben kiszökött Oroszországból, ott a tiraspoli kémiskolában tanfolyamokon vett részt, aztán visszaszökött Romániába, belépett a hadseregbe s kémkedni kezdett. A nagyszabású kémkedési perben, tekintettel a tanúk nagy számára, csak pár nap múlva várható ítélet.

Ismét születendőben van egy nemzetgyalázási per

Most a szatmárhegyi református lelkész került a kolozsvári hadbíróság elé

Kolozsvár, szeptember 26.

A kolozsvári hatodik hadtest hadbíró-sága újra egy református lelkész ellen irányuló nemzetgyalázási vád ügyében indította meg a vizsgálatot. A gyanúsított Peleskei Sándor szatmárhegyi református lelkész, aki az ottani állami tanító, Pintea Augustin feljelentése szerint a Károly király visszatérésének évfordulóján rendezett ünnepségről tüntetőleg kivonult, amikor a király-himnusz éneklésére került volna a sor.

Peleskei Sándor a hadbíróság vizsgálóbírója előtt kijelentette, hogy a kivonulás ténye igaz, nagyon önkényes megfogalmazás azonban az, hogy ő ezt tüntetően tette volna. Az ünnepély műsorában sehol sem szerepelt a királyhimnusz éneklése, amelyre, mint utólag értesült, csak az ünnepély végén került sor. Neki dolga volt így, miután az ünnepély hét műsorpontját végighallgatta, abban a bizsomban, hogy most már csak a záró szavak következnek, eltávozott. A rosszakarat magyarázhat csak ebbe tüntető szándékot.

A vizsgálóbíró jegyzőkönyvre vette ugyan a vallomást, a vizsgálatot azonban tovább folytatja.

Mi lesz velünk?!

Már az írásbelin csaknem teljesen lehangerezték a kisebbségi diákokat

Van olyan gimnázium, amelynek egyetlen növendékét sem minősítették szóbeli vizsgára

Kilencvennyolc magyar diák közül hét ment át Brassóban

Nagyvárad, szeptember 25.

Nagyváradon két nappal ezelőtt kezdődtek meg az őszi érettségi vizsgáztatások. A vizsgáztató bizottság elnöke a híres Onisifor Chibu kolozsvári egyetemi tanár volt, akinek a neve már előre riadalmat, sőt rémületet keltett a vizsgára jelentkező kisebbségi diákok között. Az írásbeli eredménye teljeséggel igazolta ezt a riadalmat.

Az összes jelentkezők száma 134 volt, ebből mindössze 64 ment át. És a 64 átmert diák közül mindössze 4 kisebbségi, holott a vizsgára jelentkezett kisebbségi diákok száma 38 volt.

Az aradi katolikus gimnázium 10 növendékéből átgengedtek egyet, a Gajdu-liceum két magyar növendékéből egyet és a nagyváradi zsidó liceum 16 növendékéből kettőt.

A szóbeli vizsgák kedden reggel kezdődtek meg. Bizonyos, hogy csak növelik az áldozatok számát.

Szatmár, szeptember 26.

Kedden délután fél három órákor hirdették ki az írásbeli érettségi vizsgálat eredményét. Az eredmény egyenesen elkeserítő:

száznegyvenöt jelentkező közül csak hetvenkét jelöltet engedtek szóbelire. Több mint ötven százaléka már az írásbelin elbukott.

A részleteredmények közül feltűnést kelt, hogy a szilágysomlyói és nagybányai gimnáziumok jelöltjeinek kereken ötven százaléka bukott el.

A szatmári állami gimnázium 31 növendéke közül huszonkettőnek sikerült az írásbeli. A legszebb eredményt a szatmári római katolikus liceum növendékei érték el: hat közül mind a hat szóbelire jutott.

Mi lesz a bukási arány a szóbeli vizsgán? ...

Brassóban 98 magyar tanuló közül csak hetet engedtek szóbelire.

Brassó, szeptember 26.

Még elkeserítőbbek a brassói eredmények. Brassóban vizsgáztak a székelyföldi gimnáziumok tanulói s így a brassói bizottság abba a kivételes helyzetbe került, hogy szemetszerűen, kirívóan, megdöbbentően érvényesíthette azt az általános szabályt, amelyet Erdély minden vizsgáztató bizottsága letagadhatatlanul érvényesített:

megtizedelni, sőt kigyomlálni, letarolni a kisebbségi magyar diákokat.

Ime a brassói eredmények, amelyek minden megjegyzést és következtetést feleslegessé tesznek:

Jelentkezett összesen 132 diák, ebből átmert 57.

Részletezve az eredményt:

A székelykeresztúri unitárius gimnázium 17 jelentkezője közül átmert 1, a sepsiszentgyörgyi székely Mikó-kollégium 15 jelentkezője közül 3, a székelyudvarhelyi római katolikus gimnázium 11 jelentkezője közül 1, a csíkszeredai római katolikus gimnázium 13 jelentkezője közül nem ment át egy sem, a brassói római katolikus gimnázium 14 jelentkezője közül átmert kettő. Összesen tehát 70 magyar növendék közül írásbelire engedtek hetet.

Ezzel szemben a brassói Saguna gimnázium 18 jelentkezője közül átmert mind a 18, a Mesota-gimnázium, 10 jelentkezője közül 9, a Honterus szász gimnázium 18 növendéke közül 12 és a Principesa Ileana leánygimnázium 16 növendéke közül 9.

„Tekintettel arra a rablógazdálkodásra...” Egy sikkasztási ügy ítéletének példailan indokolása

Szatmár, szeptember 26.

Elhangzott az ítélet a szatmári villanyos üzem egyetlen vádlottjának ügyében! Kállay Ferenc pénzbeszedő bűnösnek mondotta ki a bíróság de az ítélet — egyúttal feltűnően megbélyegzi a rendszert is, amely kitermelte ezt az ügyet.

Szatmár közvéleményét évekig foglalkoztatta a villanyos műveknél elburjánzott példailan rablógazdálkodás. A város polgárainak verejtékesen kiizzadt pénzét olyan hallatlan hanyagsággal kezelték, hogy a bíróság előtt valóságos rémregény terült ki. Csak Kállay Ferenc pénzbeszedő került vádlottként a bíróság elé: a vádirat szerint 215 ezer lej sikkasztott. Az bizonyos, hogy nem egyedül volt a bűnös, de hogy kik a bűntársak, az talán örökre titok marad, mert Takács Béla pénztáros öngyilkos lett, a könyvekben pedig olyan rendtelenség és zűrzavar van, hogy lehetetlen tisztá képet nyerni.

A törvényszéki tárgyalás során a bíróság tagjai nem is titkolták, hogy felháborodással kísérik a tanuvallomások adatait. Ez az ítéletben is kifejezésre jutott.

A törvényszék elnöke kedd délben egy órákor hirdette ki az ítéletet, amely a következő nem mindennapi megállapítással kezdődik:

„Tekintettel arra a rablógazdálkodásra, amely a szatmári városi villanyos műveknél volt, a hamis könyvelés alapján a bíróság nem tudja megállapítani, hogy mekkora az az összeg, amellyel eddig ismeretlen egyének megkárosították a várost. A zűrzavaros könyvelésből is megállapítja azonban a bíróság, hogy Kállay F. vádlott bűnös a sikkasztás vádjában, de nem a vádiratban feltüntetett 215 ezer lej elsikkasztásával, hanem csak 90 ezer lej körüli összeg elmulasztása bizonyosodott rá. Az enyhítő körülmények figyelembe vételével a bíróság Kállay Ferencet egyévi fegyházra ítélte. Szatmár városnak egy lej erkölcsi kártérítést ítél meg a bíróság.”

Az ügyész megnyugodott az ítéletben, a vádlott és védőügyvédje fellebbezést jelentett be.

Rablógyilkosság a belényesi országúton

Kiraboltak két timármestert, akik a tenkei vásárról mentek Belényesre

Belényes, szeptember 25.

Tegnap, hétfőn volt Tenkén a nagyvásár, amelyre Belényesről is sokan átmentek. A belényesiek éjszaka indultak haza szekereken. Ezen az éjszakán uton véres és életveszélyes kalandon esett keresztül Monea Márk és Vajda György, a két közismert belényesi timármester.

Belfir község határában kocogott szerűk, amikor ismeretlen tettesek megtámadták a két iparosmestert. Azt, hogy kik voltak a támadók és mi volt a szándékuk, egyelőre sejtetni sem lehet. Annyi azonban bizonyos, hogy elszánt emberek voltak, akik mind a két belényesi iparossal alaposan elbántak. A később jövő szerkesek ugyanis

ott találták meg a gazdátlan szerűket az országúton, nem messze attól pedig Moneát és Vajdát, mindkettőt eszméletlenül, vérbe-fagyva!

Moneát az ismeretlen támadók össze-

vissza szurkálták, feivágták a hasát, úgy, hogy a szerencsétlen embernek a belei is kifordultak. Vajdának a fejét szurkították be.

A hazatérő vásárosok mindkettőt szekere rakták és óvatosan beszállították a belényesi közkórházba. Ott Moneát, aki nek hassebe életveszélyesnek látszott, azonnal műtétnek vetették alá. Állapota azonban a műtét után sem javult.

De rendkívül súlyos és aggasztó az állapota a tilokzatos éjszakai kaland másik áldozatának is.

Kihallgatni egyiket sem lehetett idáig s így semmiféle biztos adat nem jutott a nyomozó hatóságok birtokába. A rejtélyes éjszakai kalandban az a legérdekesebb, hogy

mind a két halálraesett embernél megtalálták a vásárról hozott pénzüsszeget.

Amiből arra lehet következtetni, hogy a támadók — ha rablási szándék vezette

őket — nem tudták munkájukat teljesen bevégezni, mert megzavarták őket, vagy pedig nem is rablók voltak a rejtélyes utonállók, hanem bosszúból intézték el a két iparost.

A belfiri csendőrség a belényesi rendőrség embereivel együtt folytatja a nyomozást. Ennek eddigi eredménye az, hogy a csendőrök elfogtak két gyanús alakot, de azok kétségbeesetten tagadják, hogy közük volna a véres támadáshoz!

Mavrodí államtitkár halála

Bukarest, szeptember 26.

A Calea Victoriei miniszterelnökségi palotára ma reggel gyászlobogót tűztek ki: hosszas szenvedés után, férfikora délen meghalt Al. Mavrodí miniszterelnökségi alminiszter.

Régi májbaja vitte a sirba. A nyár folyamán hosszú külföldi kúrán volt, ahonnan erejében felgyógyult tért vissza. Már úgy látszott, hogy az orvosi tudomány sikertelenül legyőzte a halálos kórt, pár héttel ezelőtt azonban a betegség újból kiújult, a test ellenállóképessége rohamosan csökkent, míg tegnap éjszaka a nagybeteg alminiszter, kinos haláltusa után, kisenvedett.

Mavrodí Alexandruban a liberális párt egyik legtehetségesebb és legérdemesebb hívét, a kormány pedig hí és hozzáértő munkatársát veszítette el. Pályafutását mint újságíró kezdte. A liberális párt hivatalos lapjánál, a Viitorulnál dolgozott évtizedeken keresztül, előbb mint belpolitikai szerkesztő, utóbb, mint a lap teljhatalmu főszerkesztője, akinek judiciumában, becsületességében és újságírói hozzáértésében maga a közvetlen munkatársával szemben olyan nagy igényeket támasztó Bratianu Jorél is százszázalékosan megbízott. A két Bratianu halála után Duca legszűkebb környezetébe került s értékes tanácsaival nem egyszer tesz felbecsülhetetlen szolgálatot, új orientációt az alkotmányos helyzettel kibékülést kereső pártjának. Többször választják meg képviselőnek, de bárhogyan, bármerről is fuja a politikai szék: újságírói multját, viselt harcaiban megacélosodott elveit soha nem tagadja meg. Mavrodí ott találjuk a porondon, valahányszor újságírói érdeket kell védeni, valahányszor szembe kell szállani azzal az időszaki és pontosan megismertető áramlattal szemben, melynek színtői a bajok legnagyobbikát a sajtó viszonylagos szabadságában szökták keresni.

Sok éven keresztül áll a legelőkelőbb bukaresti sajtószervezet, a Sindicatul Ziariștilor élén. Felelősségteljes, magas tiszttségében gerinces következetességgel örködik a sajtó alkotmányos jogainak érintetlensége fölött.

A román sajtó gyásza egyben a mi gyászunk is, akik Mavrodí kollégiai emlékét, mint a megértés, a megköszöntéseket nem ismerő barátság szimbólumát, kegyelme megőrizték. Kár, hogy intencióinak becsületességével nem állott arányban hatalmi helyzete is.

K. E.

HIREK

Baradlai László:

Régi sláger — új feldolgozásban

Reggelként a közterten keresztül megyek a munkám után. Az elmúlt héten minden reggel két férfi ült az egyik padon. Az egyik tizenhét éves leány volt, a másik ötven. Hasonlítottak egymásra. Az arcukra volt írva, hogy apa és fia.

Mindkettőnek a kezében könyv. Fennhangon tanultak, dühös elkésredéssel és konok szorgalommal. Az apa nyelvtankönyvet forgatott a kezében.

A fiu előtt a könyvek és jegyzetek egész halmaza állott.

Hétkor kezdték a tanulást. Háromnegyed kilenckor az apa becsukta a könyvet és felsóhajtott:

— Könnyű neked, te még tanulhatsz, de nekem hipotalba kell mennem.

Kezet fogtak és az ötvenéves elindult. A fiatal szomorú szeretettel nézett utána. Talán ilyen lesz ő is. Talán éppen így fog meggömbölni a háta, talán éppen ilyen télopa járassal indul majd el harminc év múltán a hivatal felé.

Az apa nyelvvizsgára készült.

A fiu pótlétszámára.

Az apa eddig már kétszer nyelvvizsgázott.

A fiu eddig már kétszer érettségizett.

Most kísérleteztek mindketten harmadszor.

Az egyik azért, hogy a fiunak legyen, hogy elvégezhesse az iskolát, hogy fusson a tandíjra és az életre.

A másik azért, hogy két évtized múlva ugyanoda érjen, mint az apja.

Egy bizonytalan állás halvány reménységért, egy bizonytalan jövő homályos delibábjaért.

Apa és fia.

Egy sorsra ítélve, egy sors jármában nyögve.

Emlékeznek még Önök arra a régi slágerre, amit husz évvel ezelőtt énekeltek a színházjárok? Egy híres operettben, az Ártatlan Zsuzsibán jött ki a színpadra először együtt: Apa és fia.

Frakkban voltak ők ketten, a színpadi apa és fia és egy mulatóban találkoztak össze véletlenül. A mulatságos viaszöntetés kimagyarázkodásai után dülöngözve, összeülkezve énekeltek:

Együtt lumpol, együtt züllik apa és fia
Ez uramfia,
Kész komédia...

Egy ország énekelte utánuk: együtt lumpol, együtt züllik apa és fia...

Moslanában divat — színpadon, regényben, filmen egyaránt — a régi, jó idöket feleleveníteni.

Elevenítsük fel tehát a régi slágert, a mely új értelmezést kapott.

Együtt lumpol, együtt züllik apa és fia...

Lumpol? Züllik?

Nem.

Együtt tanul, együtt bukid apa és fia...

Igy inkább.

De hogyan is volt csak tovább?

...Ez, uramfia, kész komédia...

Az Apa és Fiu szomorú komédiája.

— Felsővisói hírek. Tudósítónk jelenti: Marincat Nicolai felsővisói gazdálkodó háza éjjel hirtelen tüzet fogott. Mire az álmából felvert szomszédok a lángtengerben álló épület mentésére siethettek volna, az istállóra is rászállott a veres kakas. Az összegyűlt szomszédok az égő épületeken dolgoztak és csak így sikerült a szomszédos házakat és gazdasági épületeket megmenteni. A csendőrség megindította a nyomozást annak megállapítására, hogy nem gyújtogatás történt-e? A vizsgálat ezirányban folyik. A kár meghaladja az 50 ezer lejt, mely összeg biztosítás útján megtérül. — Timiş Dumitru tordai lakos hosszabb idő óta udvarolt a falu legszebb leányának. A leány szülei ellenzték a házasságot, mire Timiş Dumitru elhatározta, hogy véget vet életének. Az elmúlt éjjel határozatát be is váltotta. A leány szülei nek háza előtti fára felakasztotta magát. Mire a járókelők ráakadtak, már halott volt. A leányt, aki csak 21 éves volt, nagy részvét mellett temették el.

Markovits Rodion, a kitünő író járt a napokban Nagyváradon. Éjjel után együtt ültünk, kis társaság a klub egy sarokasztalánál és Markovits Rodion szibériai emlékeiről beszélt. Azután sorra került Moszkva, a Kaukázus, mind. Az író többek között elmesélte azt is, hogy mennyire tájékozatlan volt az orosz polgárság a forradalom utolsó pillanatáig s mennyire nem tudta, hogy mi következik. Elmondotta, mennyire messze volt, realitástól, tájékozottságtól, tényektől történektől. Fogalmuk sem volt arról, ami ott lógott már régen a levegőben s nem is sejtették mennyire robbanékony a löporoshordó, aminek a tetején ülnek. Egy bank a forradalmi csapatok bevonulása előtt nyolc órával — alaptőkéket emelt. Nevettek, azután másra terelődött a beszéd. Jőmagam egy fotelebe húzódtam a sarokba, hogy a köröttem felzajlott lármát, zenét, táncot és nevetést figyeljem. A hangos lármában párok simultak egymáshoz s fények leollott intimitásában tangót táncoltak boldogan. Egy másik asztalnál pezsgő robbant, a durranásra egy szép asszony sikoltott fel ijedséget affektálva, de a pincér, már hajlongva porciózta is a gyönyörű italt. Oh, mindez nagyszerű pillanat volt itt az asztalok körül, a csillagos ég alatt az őszi éjszakában, ahogy egymásraborultunk kapzsin mindenki hajszolta az életet.

És ekkor önkéntelenül is felvetődött, vajjon mit lát, mit tud, mit sejt és mit gondol az egészről ez a másik polgári osztály attól a forradalomtól mintegy husz évnnyire? Vajjon miről tárgyal otthon a fehér asztalnál, mikor gyerekeik sorsa is előmered, mint egy szürke tájban a szikla hegyes csúcsa, amely átszurja a ködös mindenséget? És ebben a pillanatban, ez a mulatózó világ, ez a pezsgőt bontó vidám birodalom, a hajnali mámor groteszk játékában megmutatkozott egy kicsit a másik oldaláról s hirtelen úgy tűnt az egész, mint az a bank, ott a messze kaukázusi tájon, amelyik pontosan nyolc órával egy világégés előtt semmire sem tudva, semmit sem sejtve, halálos és tájékozatlan nyugalommal — felemelte az alaptőkéjét.

Fiuért epedtek:

Lány az első gyermeke az olasz trónörökös párnak, de így is nagy a boldogság

Róma, szeptember 26.

Az olasz trónörökös feleségének Mária José hercegnőnek hétfő éjjel negyed 12 órakor leánya született. Az örömdetes pillanatban az olasz, belga és belgár királyné állott a hercegnő betegágya körül. Bár az egész ország népe fiút várt, mert az olasz alkotmány értelmében az uralkodó csak fiu lehet, Mussolini az ország nevében gratulált a trónörökös párnak.

Érdekes, hogy napokkal ezelőtt Nápolyban és a környéken a lakosság

egyházi körmeneteket tartott annak érdekében, hogy az újszülött fiu legyen, aki majd Nápoly hercege címét is viselni fogja.

Most azonban, annak ellenére, hogy mégis csak leány lett az újszülött, az olasz főváros lakossága örömmámorban uszik és állandóan tüntet a trónörökös pár palotája előtt.

Az újszülött hercegnőt Mária Pia névre fogják keresztelni a szokásos udvari szertartással.

— Szörénymegyei hírek. A lugosi törvényszék vizsgálóbírója és főügyésze a Gáspár-fivérekkel Furlugra érkezett, hogy a gyilkosság összes szereplőivel a helyszínen rekonstruálják a eseményeket. A helyszíni szemle megerősítette azt a feltevést, hogy a parasztagazdát nem Gáspár Pál golyója, hanem egy eltévedt csendőrgolyó gyilkolta meg. — Lupu Ilona Facseti-utcai lakosnő az udvarán dolgozó favágógép mellett állott. Egy elrepült hasáb fa oly erővel csapódott homlokához, hogy súlyos sérülésével kórházba szállították. — Frănculescu György nőrőncsei gazdát hevesen kitámadta. Vacaru János 70 éves gazda, amiért lovait legelőjén keresztül hajtotta. Frănculescu hirtelen támadt haragjában az öreg gazdát kétszer úgy pofonította, hogy az ájultan összeesett s néhány óra múlva meghalt. A megdöbbenés pófozkodott a csendőrség őrizetbe vette. — A lugosi magyar dal- és zeneegylet szombaton este a Magyar Házban jól sikerült halászlé vacsorát rendezett. A nagyszámú közönség reggel 6 óráig együtt maradt a jól sikerült mulatságon.

— Hunyadmegyei hírek. Lakás László, a Vajdahunyad melletti Rákod község református lelkészének 10 éves papi jubileuma alkalmából hívei bensőséges ünnepséget rendeztek. Az ünnepségen Déva, Szászváros és Vajdahunyad református egyházközségei lelkészeikkel képviseltették magukat. — A dévai nyomdászok munkanélküli társaik javára jól sikerült szüreti mulatságot rendeztek. — Zippel Ferenc petrillai vasmunkás, mint a munkás-művelődők vezetője, a petrillai munkásokonban egy próbán vett részt. Amint a szereplőknek az utasításokat adta, egyszer csak szívéhez kapott, majd összeesett és anélkül, hogy eszméletét visszaszerezte volna, kiszenvedett. — Ugyancsak hirtelen halt meg Reisenhoffer Lajos vajdahunyadi építész-mérnök is, akit Petrozsenyben folytatott üzleti tárgyalásai közben ért utol a váratlan halál.

— Háromszékmegyei hírek. Tudósítónk jelenti: Többször beszámoltunk arról, hogy Gelencén és környékén a szerfelett elszaporodott medvék és farkasok, nyár közepén is mekkora károkat okoztak és éjjel a falvakba is bemelegkedtek. Elképzelhető, mi vár télen a községek állatállományára. A több éve vadászterületnek nyilvánított helyen, ahol éppen ezért eddig tilos volt a farkas- és medvéállományban kárt tenni, az idén, október közepére, hatalmas vadászatot terveznek. — Most érkezett le a városokhoz és községekhez. Háromszékmegye prefekturájától a rendelet, amely az összes magyar tisztviselőket nyelvvizsgára idézi. E hét pénteken a községi jegyzők, titkárok és írno-

kok, október 1-én pedig a községi pénztárnokok kerülnek sorra. A községi rendőrök, éjjeli őrök, szolgák és egyéb személyzet vizsgájának a napját még nem tűzték ki. — Felsőcsernátonban öngyilkos lett Bölönyi Péter 78 éves földműves. Az öreg ember állítólag hosszas betegkedése miatt határozta el, hogy sietteti halálát. Felakasztotta magát és meghalt. — A megye több tűzoltó egyesületéhez parancs érkezett, amely kötelezővé teszi, hogy vezényszó csak az állam nyelven hangozzék. Csak kisegítő nyelv lehet ezután a magyar. Ezen rendeletével a belügyminiszter a nemzeti-parasztpárt kormányzat belügyminiszterének 1930-ban kiadott rendeletét változtatta meg, mely szerint mostanig vezényszóként is használhatták a magyart.

— Készülődés a szatmári mezőgazdasági kiállításra. Az Erdélyi Gazdasági Egyetel által a földművelésügyi miniszter védnöksége alatt a szatmári mezőgazdasági kamarával karöltve, október hó 8—10 napján nagyszabású mezőgazdasági, ipari és tenyészállatkiállítást rendez. A kiállítás megnyitására Sassu földművelésügyi miniszter repülőgépen fog megérkezni. A kiállítással kapcsolatban a kolozsvári tőzsde Szatmáron gyümölcskiállítást rendez és a földművelésügyi miniszter intervenciója alapján a CFR gyümölcstermelő gazdaközösségünk részére azonnal rendelkezésre bocsátja a szükséges vagonokat, amelyek rendeltetési állomása két nappal előre közlendő a CFR-rel.

— Fischer Vilmos okl. zongoratanár, a bécsi állami Zeneművészeti Főiskola diplomájának tulajdonosa, október 1-től kezdve zongorárákat ad. Jelentkezni lehet naponta fél 2-től 3-ig Fekete-utca 7 szám alatt.

— Székelyhidi hírek. Tudósítónk jelenti: A székelyhidi járásban az összes kisebbségi vármegyei tisztviselők és alkalmazottaknak vizsgálni kellett. Pedig itt már alig-alig akad kisebbségi ember a hivatalokban. — A napokban lesz a székelyhidi járásbírószágon a Berettyóhid építésével kapcsolatosan tudódzott lakosság fellebbezéseinek a tárgyalása. A lakosság reméli, hogy a bíróság méltányosabb lesz a kivétő bizottságnál. — A székelyhidi ugynevezett felső városon a város már hetek óta artézi kutat furat. Már 150 méter mélységig haladtak le, de még vizet nem találtak. A munkálatok óriási költségekbe kerülnek és úgy mondják, hogy se hozzávaló felszerelés, se hozzáértő emberek nincsenek a kutfurásnál. — Nemcsak a székelyhidi, hanem az egész járásban levő cigány- és muzsikusbándák rendeletet kaptak, mely szerint fényképes igazolványt kell váltaniok és

ABLAK

Astra Mozgó

Jön:

a szezon legkedvesebb, legsikerültebb slágeroperettje:

Mesék

a bécsi erdőből

(Geschichten aus dem Wienerwald)

Főszerepben:

Magda Schneider

Wolf Albach-Retty

Georg Alexander

Leo Slezak.

Bukarestben, Budapesten és Bécsben az idén ennek a filmnek volt a legnagyobb sikere, hetekig zsufolt házak előtt futott!

rendes tagsági díjat kell hogy fizessenek az országos zenész-szövetség pénztárába. A román nagyon el vannak keseredve. — A nyelvvizsgán résztvevő kisebbségi tanítók még mindig nem kaptak semmiféle értesítést a vizsga sikerére vonatkozólag és a legnagyobb dilemma előtt állanak, tekintve azt, hogy már itt az új tanév kezdete. — A székelyhidi adóhivatalhoz már hónapok óta ötös turnusokban küldik felváltva a kinevezés előtt álló adótárnokokokat tanulni. Ugy látszik, itt nagyszerűen értenek az adóbehajtáshoz, ha ide küldik tanulni a jövő adótitviselőket. — Pár hónappal ezelőtt megírtuk, hogy Biharmegye északkeleti részében óriási jégvihar vonult végig és 10 község természet a jég teljesen elpusztította. Már akkor felhívtuk az illetékes hatóságok figyelmét a károsított lakosságra. A napokban érdekes processzió járt házról-házra Székelyhiden. Ezeknek a községeknek a lakossága látva azt, hogy segélyt sehonnán nem kapnak, bizottságot küldtek ki maguk közül, akik a környékel falvakban vetőmagot kéregetnek.

— Weisz Ilona zongoraművész nő külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett, tanításait október 1-én megkezd. Otthon található naponta délelőtt 11—12. délután 3—5 óráig, Kapu-utca 34. szám alatt.

— Megbánta tettét az öngyilkosjelölt. Tudósítónk jelenti: Veress Ilona 22 éves kolozsvári ápolónő Petőfi-utcai lakásán 45 aszpirin tabletta oldatával megmérgezte magát. Az életunt ápolónő, miután a mérget megitta, megbánta tettét, felhívta a mentőállomást és bejelentette öngyilkosságát. A hírre a mentők kiszállottak a helyszínre, Veress Ilonát első segélyben részesítették, majd beszállították a klinikára, ahol azonnal ápolás alá vették. A fiatal öngyilkosjelölt tetteire vonatkozólag minden felvilágosítást megtagadt.

LEGALABB 10.000 ASSZONY használja és dícséri naponta Biri néni szakácskönyvét, mert többszáz kitünő konyha receptje alapján, mindenki könnyen vezetheti a legigényesebb háztartást is: levesek, sülték, előételek és tészták, befőttök és savanyúságok készítésére egyaránt szolgál kitünő receptekkel. De nem hiányzik belőle a halak, fagyaltok sem, amint hogy megtaláljuk benne az ismerek a teendőket a disznóölés körül, hogyan kell zöldséget aszalni, szappant főzni, kenyeret sütni, kávét főzni, veteményeket, káposztát télire eltenni, zsirt olvasztani és — puliszkát főzni. Egy szóval: felőleli a háztartási konyhai részének minden ágát, receptjei világosak, egyszerűek, mindenki számára érthetőek. A vaskos kötet ára tartós, kemény kötésben 100 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58.

— Kezdődő ütérelmszedésnél reggel egy gyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz úgy az alhasi pangást, mint az emésztés renyheségét megszünteti, a rendszeres emelkedését csökkenti és a magyarázatot mérsékli. A gyakorlati orvostudomány vezető személyiségei a Ferenc József vizet azért becsülik olyan sokra, mert ez a változás éveiben is gyorsan és rendkívül egyszerű módon szabályozza a szervezetet oly fontos gyomor- és bélműködést.

— Elrejtett fegyverek az áradi állomás egyik épületében. Aradról jelenti tudósítónk: Az áradi állomás egyik régi rakfárhelyiségét most bontják le, hogy helyrehozzák a padlózat alatt a munkások nagyobb mennyiségű fegyvert, igen sok gépfegyvert találtak és négy zsák robbanóanyagot találtak. A rendőrség értesített a leletről a katonai hatóságokat, amelyek a vizsgálatot megindították. Hivatalos tájékoztatást egyelőre nem adtak ki.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A „Petroșani” megvette a totosbányai aranybányát

Milliószázalékosan modernizálják a bányát

Máramaros, szeptember 25.

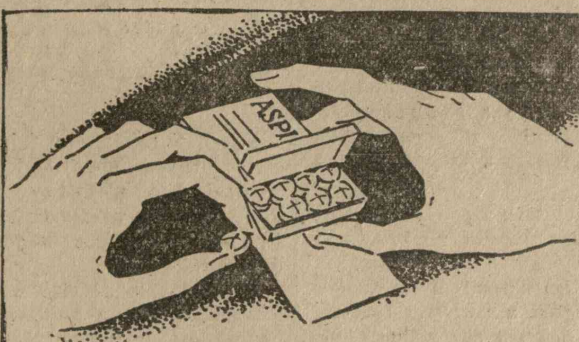
Máramaros megye gazdasági köréi érdeklődésének homlokterében az a hónapok óta húzódó, jelentős tranzakció áll, amely csak most vált befejezetté tényre a petroșani „Petroșani” bányavállalat és Angenstein- és Schönheim-örökösök itteni bányatulajdonosok között.

A „Petroșani” bányatársulat a most megkötött szerződés értelmében megvásárolta 4 millió 750 ezer lej vételért az Angenstein- és Schönheim-örökösök tulajdonát képező aranybányát, amely Budfalva közelében levő Totosbányán fekszik.

A totosbányai aranybánya belseje aranyon kívül sok más különböző ércekben gazdag ereket tartalmaz, amelyek azonban a régi tulajdonosok által fenntartott üzem mellett távolról sem voltak kiaknázva a bánya termelőképességéhez képest.

A most megkötött tranzakciónak a megyére vonatkoztatott gazdasági jelentősége abban rejlik, hogy Totosbánya új tulajdonosa, a „Petroșani” intenzív termelésbe kezd és ennek érdekében többmilliószal beruházást eszközöl a bánya eddigi primitív technikai berendezésének modern gépekkel való felszerelésére. Így többek között az aranynak gazdaságos kiválasztására flotációs üzemet állít fel, amelynek révén megszűnik az az óriási aranyvesztés, ami a kiválasztásnál a régi elavult berendezés mellett elkerülhetetlen volt.

Az eddigi tervek szerint a „Petroșani” rövidesen teljes üzemmel kezd hozzá a termeléshez és tömegesen fogad fel bányamunkásokat, úgy, hogy a munkanélküli máramarosi bányamunkások legnagyobb része ismét munkához és kenyérhez jut.

A javulás kezdete

amikor az aszpirines dobozt felnyitja és 20 tabletta látja a 20 Bayer-keresztet, akkor a javulás már küszöbön van. 1-2 tablettát egy pohár vízben bevéve megszabadítja a fájdalmaktól és a hűléses megbetegedésektől.

ASPIRIN

118%-ot keres a römiköveken a CAM

Most már a regáli vendéglőipar is fellépett a drága römikövek, a magas taxák és a sűrű bírságok ellen

Bukarest, szeptember 26.

Most 4 éve, hogy az Autonóm Monopolkassza bevezette a rómi-kövek eladását és azóta szakadatlan panasztól hangos az ország és nincs jóformán nap, hogy a fináncok meg ne bírságoljanak valakit a rómiért. A kávéházak, sörözők, klubok egyik legkeserűbb sérelme az, ami a rómi körül történik. Addig, amíg a rómit csak Erdélyben kultuvtárlták erősen, hiába panaszkodtak az érdekeltek, hogy nem bírák a CAM sarcolását, most azonban, hogy a régi királyságban is erősen tért hódít a rómi, a vendégipari munkaadók központi szindikátusa erősen akciót indított a sérelmek orvoslására. A viszonyok romlásával ugyanis a vendégipari üzletek ma még kevésbé bírák fizetni a rómiért szedett magas díjakat, mint azelőtt, annál kevésbé, mert a römijátekából, amelyet a monopol a kártyajátékkal azonosít, a lakóknak semmi hasznuk nincsen, mert csak a vendégek szórakoztatására tartják.

Mindenekelőtt azt kérik a vendéglősök, hogy szállítsák le a rómi beszerzési árát.

Ezer lej ma tulajdonképpen egy készlet römikőért, amelyet a CAM 450 lejért vesz. Miért kell a kincstárnak 118 percentet keresni a römikőből?

Vagy csak a kávéokra vonatkozik a spekulatív törvény? — kérdik a kávéosok. Követelik továbbá a havonta minden egyes römikészlet után fizetendő 400 lejes külön taxa eltörlését. Ez a taxa teljesen törvénytelen, mert a törvény szövegében pontosan elő van írva, hogy a CAM-nak kizárólagos joga van a römikövek előállítására, gyártására, vételére és eladására, az azonban nincs benne, hogy joga van az eladási áron kívül még külön havi 400 lejes illetéket is szedni. Ez a mellék-díj évente csak egyetlen garnitúránál 4800 lejt tesz ki.

Tekintettel arra, hogy majd minden lakosnak 10—20 garnitúrát kell tartani, ez a 10—20 ezer lejes beszerzési áron felül még évi 48.000—96.000 lej többletkiadást jelent.

A fogyasztóhelyiségeknek. Hogy ez a taxa nem törvényes, — érvelnek a vendégipari munkaadók, — azt maga a monopol is tudja, mert különben miért követeli a jövedéki raktáraktól, hogy nyilatkozzanak

kat irassanak alá a vendégipari munkaadókkal, melyben ezek kötelezik magukat a havi 400 lejes taxa fizetésére?

Ennek tetejébe a monopol arra is kötelezi még a lokáltulajdonosokat, hogy külön könyvet vezessenek a römikövekről. A törvényben szó sincsen ilyesméről és csak fölösleges munkát, meg kiadást okoznak vele. A vendégiparosok joggal kérik a külön rómi-regiszter eltörlését.

A legfájdalmasabb és rengeteg sikaneniára ad alkalmat az a rendelkezése a monopolnak, amely szerint ha valamelyik garnitúrából elvész egy kő, a tulajdonos köteles az egész készletet beszoigáltatni.

A hiányos rómi helyett a tulajdonosnak

újat kell venni 1000 lejért és ugyanakkor külön meg is büntetik még 2000—10.000 lejre.

Hogy miért bírságolják meg őket, azt nem értik a tulajdonosok, amikor a törvényben erre sincsen semmi intézkedés, eltekintve attól, hogy logikailag sem lehet megérteni a CAM önkényes eljárását ezen a téren. Természetes, hogy ma, amikor a legtöbb kávéház és hasonló helyiség rosszul megy, a vendégek minimális helyiséget költenek és a rendes közterhek is nyomasztóak, a vendégipari üzemek nem bírák ezt a különleges adót és követelik a pénzügyminisztériumtól, hogy szabaddá tegye őket a monopol illegális különadóztatásától.

A bortermelők

most már nemcsak az ecetipart, de indokolatlanul a gabonaszeszgyártást is támadják

Bukarest, szeptember 26.

Az ecetgyárosok nem sokáig örülhettek annak a sikernek, amelyet a Margina-Resicai Egyesült Falepároló monopolisztikus terveit el nem folytatott harcban elérték, vagyis annak, hogy a pénzügyminisztérium nagy engedménnyel megadta nekik az 52 lejes borszeszt, a melyre eredetileg is joguk lett volna. Előrelátható volt, hogy a Margina, amely most már maga is borszesztermelő lett, Bessarabiában vásárolt két gyára révén, nem fog belenyugodni a vereségbe és ez be is következett. Az eredeti politikához híven, a Margina most is a bortermelőkön keresztül indított új offenzívát.

A regáli gyümölcstermelők az elmúlt két hónapban tucatnyi gyűlést tartottak, amelyen követelték a kormánytól, hogy tiltsa meg a gabonaszesznek bármilyen formában való felhasználását.

A követelés alátámasztására felhozott érvek között az is szerepelt, hogy a gyümölcs- és szőlőtermelők százezren is vannak, míg a gabonaszeszgyártás néhány száz „idegen” kezében van. Arról, hogy ez részint nem igaz és hogy az „idegen” szeszgyárosok ugyancsak többszáz ezer autotól kisgazda természetét vásárolják fel, természetesen hallgatnak az elégtelenségek.

Az általános nemzetgazdasági érdekekre hivatkozó offenzíva után következett a közvetlen támadás az ecetipar ellen.

A bortermelő szindikátusok országos szövetsége a sajtóban, hatósági beadványokban és gyűléseken akciót indított az ecetgyárosok ellen, akiket azzal vádolt meg, hogy indokolatlan támogatásban részesültek és részesülnek ma is a szeszmonopólium részéről, amikor ez éveken át nem kényszerítette őket arra, hogy gabonaszeszt helyett borszeszt használjanak, holott a törvény 109-ik szakasza ezt előírja. Az utóbbi időben a monopol, miután tekintélyes borszeszkészlettel rendelkezik, a bortermelői szindikátusok szövetségének intervenciójára kötelezte ugyan az ecetgyárakat a borszesz feldolgozására, mégis apró visszaélések most is történnek ezen a téren.

Külön vádpontként említik fel a bortermelőket, hogy a monopol, amely 1931—1932-ben 63 lejért tavaly pedig 72.50 lejért vette a borszeszt, viszont az ecetgyártásra való szeszt előbb 52, majd 56 lejért adta, vagyis ráfizetett, amivel indokolatlanul támogatott egy olyan ipart, amely a bortermelőket szerint éppen elég sokat keresett amúgyis. Erre a bortermelő szindikátusok szövetsége ismét interveniált és követelésére a monopólium felemelte az ecetgyártásra szánt szeszt árat 72.50 lejre, amennyiért vásárolja. A bortermelőket szerint, akiknek persze érdekük, hogy a monopol minél magasabb árat kapjon a borszeszért, mert akkor nem hivatkozhat állandóan a ráfizetésre, mint olyan in-

dokra, amely miatt nem vehet át nagyobb borszesztételeket, — a borszesz árának a felemelése teljesen indokolt intézkedés volt. Először is tulajdonosok találják a házi célokra eladott szeszt 100 lejes ára és az ecetgyáraknak eladott szeszt 56 lejes ára közötti különbséget.

Azt állítják a bortermelőket, hogy a tulajdonosok árdifferencia következtében, különösen Erdélyben, ismét megkezdődtek a szeszviisszélések.

A bortermelőket kalkulációkat is közölnek az ecetgyárak állítólagos hasznáról. Eszerint az 56 fokos gabonaszesztből készült ecetből 1 literhez 3 alkoholfokot használnak, amely 1.68 lejbe kerül, viszont 72.50 lejes nyersanyag felhasználásánál 2.17 lejbe. Ha ehhez hozzáadnak még gyártási költség, veszteség, eladási jutalék és haszon címén 2.83 lejt literenként, ami már túl magas összeg, akkor

az ecet litere 5 lejbe kerül a gyárosnál. Ez a liter ecetet viszont 12—14 lejért adják el, vagyis 130 százalékos haszonnal.

Erre való hivatkozással a bortermelőket tiltakoznak a pénzügyminiszter ismeretes határozata ellen, amellyel az ecetgyártásra szolgáló borszeszt 72.50 lejért ismét 52 lejre szállította le, annál is inkább, mert a legfőbb szeszszállító zottság legutóbbi ülésében szintén elismerte a borszeszárak felemelésének indokoltaságát.

Ennek a koncentrikus támadásnak az eredménye már mutatkozik is. Elsősorban a szeszmonopólium elhatározta, hogy az új kampányban a tavalyi 300 vagon helyett 450 vagon borszeszt fog átvenni, vagyis 50 százalékkal többet,

ami feltétlenül a gabonaszeszfogyasztás további visszaesését fogja maga után vonni. Most pedig arról értesülünk, hogy a földművelésügyi minisztérium törvényt készít elő az ecetgyártás szabályozásáról. Hír szerint a törvény életbe lépése után ecetet kizárólag borszeszből lesz szabad készíteni és csak olyan években, amikor gyenge a bortermelés, teheti szabaddá a kormány a gabonaszesz felhasználását ecetgyártási célokra. A készülő javaslat szabályozza az ecet forgalomba hozatalát is és kötelezően előírja, hogy a palackokon meg kell jelölni az ecet foktartalmát. Ezenkívül számos más megszorítást is tartalmaz a készülő törvény, amely előreláthatóan még viharos összecsapásokra fog alkalmat adni az érdekelt csoportok között.

Astra-LUX-Mozgó

Szerdától, szeptember 26-ától fut

A Rajna leánya

Gyönyörű diákfilm, diákcinyek, diákdalok

Főszerepben:

Lucie Englisch, Werner Fütterer, Trude Berliner

Onişifor Ghibu Szilágysomlyón

Onişifor Ghibu professzor neve az erdélyi római katolikus Státus ellen vezetett hadjáratból már szomorúan ismeretes. Most, hogy a közoktatásügyi minisztérium a román államkincstár nevére kebelezte a somlyói római katolikus minorita rendi új és régi gimnáziumi épületeket, ismét felvetődött a kérdés, ki van a háttérben.

Mindenki előtt ismeretes az a per, amelyet az erdélyi római katolikus minorita rend indított a román államkincstár ellen. A per tárgya: Az impérium változás évében a somlyói román hatóságok birtokukba vették a minorita rend új főgimnáziumi épületét, azon a címen, hogy annak építésében a magyar államkincstár adott segítséget, tehát a jogutódlás a román államkincstáré. A perben a minorita rend követelte visszazárta az épületet és kártérítésért támasztott igényt. Másodfokon ez ügyben a váradai tábla tényként állapította meg a minorita rend tulajdonjogát s az ingatlant, birtokátval együtt visszatérítette a rendnek. Az államkincstár fellebbezése folytán a per most a Semmitőszék előtt van. Ez a per jelenlegi állása. Most, a semmitőszéki ítélet előtt, megjelent Somlyón Onişifor Ghibu professzor. Nem valószínű, hogy csak véletlen játékként az eseményeknek járt itt. Nem valószínű. És egyben nem is kétséges tovább, hogy ezután most már ki áll az események háttérben.

Meghúzták a vészharangot a somlyói kisbankok fölött

Chiru Constantin a szilágysomlyói Banca Nationala igazgatója felhívást intézett a somlyói bankok igazgatóihoz, a felhívásban tudatja a pénzügyi helyzetet, hogy újabb visszszámítási hitelt csak abban az esetben bocsát rendelkezésükre, ha fúziós tárgyalást kezdenek egymás között.

Ma az a helyzet, hogy Somlyón több mint tíz kisbank működik igen minimális alaptőkével. Ezek a kisebb pénzügyi intézetek alaptőkéjük nagyrészt parasztnál helyezték ki és így alaptőkéik mondhatni, teljesen elveszett a konverzió következtében.

A kereskedelmi és ipari élet az utóbbi időben függetlenül a bankok zűlése helyzettől, valamennyire megjavult. Ehhez az induló gazdasági helyzethez azonban feltétlenül szükség volna néhány tőkeerős és megbízható pénzintézetre, melyek illúziójával a teljesen leromlott és tönkrement kisbankok természetesen nem tudnak szolgálni.

Éppen ezért ragaszkodik a Nemzeti Bank szilágysomlyói igazgatója ahhoz, hogy ez a néhány kisbank két-három tőkeerős pénzintézetbe olvadjon össze, amely egyszerű elindítója lenne a somlyói kereskedelmi és ipari fluktuációnak, másrészt garanciául szolgálna a Nemzeti Bank részére a jövőben nyújtandó visszszámítási hitelek fedezetére.

Dr. Lobontiu Emil a gazdák bankjának igazgatósági elnöke kezdeményezésére a fúziós tárgyalások megindultak és a jelek szerint komoly eredmények várhatók.

A római katolikus kultúrúaz felavatása,

október hetedikére van kitűzve. A hatalmas színpaddal s kényelmes karzattal ellátott nagyterem kitűnő építmény. A felavatási, illetve felszentelési ünnepség programján a rendezőbizottság serényen dolgozik.

Fizessen elő

a

BRASSÓI
LAPOK-ra

A szilágysomlyói nagy per, amelyik tizenkét éve folyik

A város és a villamosmű harca, ahol vesztes csak a somlyói polgár lefeje

Közel tizenkét éve folynak már különböző bírói fórumok előtt azok a perek, amelyeket a Ghehe-féle gőzmalom részvénytársaság indított Somlyó városa ellen a város és a vállalat között fennálló koncesszió-szerződés módosítása ügyében.

A Ghehe-féle gőzmalom szolgáltatja ugyanis Szilágysomlyón a villamos áramot, egy 1922-ben kötött szerződés alapján, amelyet még a társaság akkori tulajdonosa Weisz Márton írt alá.

Az 1922-ben kötött szerződés fogyatékos és homályos. Az akkori tulajdonos olyan előre nem látott kötelezettségeket vállalt magára, hogy ezek betartása a villamos-társaság föltétlen csődjét jelentené.

A villamos-társaság, hogy szabaduljon a rá nézve katasztrofális kötelezettségektől, több pert tett folyamatba, melyek közül az egyikben most hozott ítéletet a somlyói járásbíró. A per 1923-ban indult a somlyói járásbíró előtt, majd különböző fórumokat megjárva, ismét visszakért a somlyói járás-

bíróhoz. A per megindítója dr. Pop Jonel keresetében arra kérte a bíróságot, mondja ki a város és a vállalat között fennálló szerződés hatályon kívül való helyezését, abban a részében, amelyben ingyenes közvilágításra, ennek felszerelésére, a városi és egyéb hivatalok díjtalan áramszolgáltatására kötelezi a vállalatot. Helyezze hatályon kívül a szerződés azon részét is, mely szerint a villamos-társaság, két százalékot tartozik a városnak fizetni a bruttó bevétel után. Egyben kötelezze a várost, hogy a közvilágításért és az elvett többi áramszolgáltatásért fizessen a vállalatnak.

A villamos-társaság keresetében hivatkozott a leromlott gazdasági viszonyokra, amelyek azóta állottak be, mióta a vállalat első tulajdonosa és a város szerződésüket megkötötték. Megindultak a tárgyalások. Mindkét fél makacsul védte álláspontját. A város mint alperes azt hangoztatta, hogy a villamos-vállalatnak nincs joga egyoldalulag kérni a szerződés részleges hatálytalanságát, illetve módosítását, csupán a szerződés teljes felbontását. Több szakértő meghallgatása után a járásbíró úgy döntött, hogy helyt adott a villamosmű kérésének és hatályon kívül helyezte a koncessziós szerződés azon szakaszait, amelyek az ingyenes közvilágításra és a már említett más díjtalan áramszolgáltatásokra vonatkoztak. A somlyói városi tanács a rá nézve sérelmes ítéletet megfellebbezte a zilahi törvényszékhez és így tovább folyik a per életrehalálra a város és a villamosmű között immár tizenkét éve.

A perköltségek eddig már százezer lejt tesznek ki, amit mindenképpen Somlyó város községe fog majd megfizetni.

Ez ügyben már nem egyszer megegyeztetett volna a város a villamosművel és most nem indokolatlan a somlyóiak azon rettegése, hogy a villamos-társaság végül is megúgva a hosszu és kilátástalan perlekedést, egy nap leállítja a motorokat és sötétségbe hagyja Somlyó városát.

Szilágysomlyói ablak

Dr. Lobontiu Emil Somlyó polgármestere, néhány nappal ezelőtt a Szentföldön járt. Néhányheti ottartózkodás után visszatért Szilágysomlyóra és hazahozott ajándékait szétszította.

Az ajándékok közül a legérdekesebb volt egy eszrog és egy lülef. Ezeket a palástos kegyzsereket Lobontiu egyenesen az ortodox zsidó főrabbinak hozta ajándékba, akivel itthon igen jó barátságban van.

És most menjünk vissza egy kicsit néhány évre. 1927 december hónapában egy felbőszült sereg Nagypáradon szétrombolta a zsidók templomait, a tórákat az utcára vetve őrzőgő táncot járt a szemébe szórt kegyzserek körül.

Ebben az időben Lobontiu Emil dr. volt Biharmegye prefektusa. A pandál pusztításokról már későn értesült. Nem tehelet arról, ami történt. Ő már csak az elindult tobzódás lefékezéséhez érkezhetett.

De azért mégis érdekes pillanat az idők sodrában, mintha Lobontiu Emil a Szentföldre érve, megérzett volna valamit abból a pandál szélből, amely igazlatlanul és rombolón száguldott el egy teheletlen nép vallásos élete fölött, mintha megérzte volna, hogy valamivel kárpótolnia kell a nagy tömegnek egyik tagját legalább és évek múltán is demonstrálnia kell amellett, hogy nem volt részese és nem tehetett a barbár szökdésről.

Pár hét múlva választott tanácsa lesz Szilágysomlyónak

Szilágysomlyó lakosságának legalább ötven százalékát kitevő magyarságnak, ugyszintén a jelentős számarányú zsidóságnak, az átmeneti tanácsban tudvalevőleg egyetlen képviselője sem foglal helyet.

Csendes, jó nép a somlyói s nem nagyon követeli képviselőinek helyét a tanácsban, de ez természetesen nem jelenti azt, hogy a somlyóiaknak teljesen mindegy, hogy ki intézi a zöld asztalnál a város ügyeit.

A két ideiglenes polgármester meglehetősen népszerű és azt sem mondják, hogy nem biznak az ideiglenes tanácsban, mégis mindentűt és mindenkor kiűtközik az az általános óhaj, hogy választott tanácsa és választott polgármestere legyen Somlyónak, a lakosok nemzetiégi számarányának megfelelően.

Információnk szerint rövidesen megtörténik a városi tanácsválasztás kiírása és kora ősszel meglesz a választás is.

Azok az illetlen somlyóiak

Többen fognak meg Somlyón az utcán, meg a kőéházban, amint ülök: — Tessék már megírni, hogy ezek az illetlen somlyóiak nem tartják tiszteletben a Báthoriak ősi kertjét... Mikor azután megkérdelem tőlük, hát mit is csinálnak azok az illetlen somlyóiak, közelhajolnak a fülemhez és úgy mondják... hát képzelje csak.

Mit tagadjam, fantáziám olykor működni szokott és elképzelem, hogy a somlyóiak is szoktak ilyesmit, elképzelem ezt abban a megértésben, ahol az emberek természetes életfunkcióit nem tartom szégyenleteseknek.

Mikor azután, már a tizedik polgár mondta, hogyhát írja meg, kérem és utána nyomban a fülemhez hajolt és csak sugva rebegte el, hogy mit, akkor már úgy éreztem, felelnem kell és azt mondtam: — Nézze, drága barátom, maga azt kívánja, hogy írjak meg újságban olyanvalamit, amit maga csak a fülemhez hajoltan mer megmondani...

Kedves somlyói ismerősöm ekkor rám nézett egy kis meglepetéssel, egy kis buzditással és azt mondta: — Hát újságíró az ur, vagy nem?

Somlyói barátomnak igaza volt. Az lennék állítólag és most, ezután, ked-

ves somlyói polgár, hajolj szépen az újságpapírhoz közel. Jól nyomd rá füledet a papírra, megbízásom van a többi somlyói polgártól, hogy figyelmeztessék a régi történelmi tradíciók tiszteletbentartására és figyelmeztessék arra, hogy a Báthori-kertben ezentul ... remélem megértettük egymást, kedves somlyói polgár és nem hozol legközelebb ilyen kellemetlen helyzetbe, amikor, hogy úgy mondjam, leirhatatlan büneidért, újságírói képességeimre kíváncsi a különben nagyon kedves somlyói polgár.

Emlék

Egy szilágysomlyói polgár mesélte el ezt a kedves epizódot, ami a „Szbériai Garnizonból” nyilván kimaradt:

Tifliszbe készültünk. Ez már a forradalom alatt volt. Markovits Rodion volt a parancsnokom. Dolgunk lett volna, utazni akartunk. Lovunk volt, de nem volt hozzá semmiféle jármű. Ekkor Markovits Rodion kiadta a parancsot: Azonnal kihozni egy járművet a muzeumból! Bementünk. Nem volt más jármű, csak az első Miklós cár séta-

kocsija. Nem sokat gondolkodtunk. Kitöltük a muzeum elé, azután befogtuk a lovat és már mentünk is Tiflisz felé.

Ősz volt. Péntek délután. Egy ideig bámultuk a csodás szép tájat, amely mint egy elmázolt pasztel feküdt körülöttünk, azután, ahogycsak bámulok magam elé a kocsiban, odaszólok Markovits Rodionhoz.

— Mit gondol, doktor ur, (ismertem még szatmári ügyvéd korából), hova megyünk mi most tulajdonképpen?

Markovits Rodion csak nézett és azt felelte:

— Hova mennénk? Tifliszbe!

— Dehogy megyünk mi Tifliszbe, drága doktor ur, — feleltem, ahogy a kocsí döcögött — megyünk a szombatba...

Tragikus sors vár a szilágysomlyói gyümölcsre és borra

Ebben a termelési esztendőben előrelátólag igen tragikus sors vár a híres szilágysági gyümölcsre és borra.

Rengeteg szilva termett az idén, ennek dacára máris igen erős ráfizetéstől félnek a pálinkafőzők és úgy látják, helyzetük igen sivár és egyenlőtlen a kedvezőbb termelési és feldolgozási viszonyok között élő regáti pálinkafőzőkkel. A különösen elismert szilágysági alma is ott áll garmadában, vevő nélkül, senki sem tudja mi lesz a sorsa. A híres borvidék szintén a lényegesebb kisebb termelési költséggel kalkuláló s az idén ott mennyiségre is rekordot tartó ókirályságbeli szőlők hozamainak ársülyesztőibe kerül.

A Szilágyságot igen érzékenyen sújtja a szőlő, bor és gyümölcs tragikus sorsa. Ez a mindenkit érdeklo gazdasági veszteség nem kisebbségi kérdés ugyan, de a Szilágyságban mégis jórészt a kisebbséghez tartozókat s elsősorban a magyarokat érintő gazdasági csapás ez. Az eladásnál befulladt szőlő, bor, alma, szilva, pálinka a kisebbségek amugy is megrendült vagyoni egzisztenciáját csapolja meg.

Hogy mával lehetne segíteni a bajokon, nem tudni. Föltétlen nagy haj a termelő gazdátársadalom szervezetlensége, az elöl származó tájékozatlanság, magukra maradoottság, kereskedői ügyefogyottság. Lehetne talán szövetkezetekkel segíteni a bajokon. Talán ezek segíthetnének a szilágysági gyümölcsstragédián?

Mindenesetre flúrlól jövő intézkedések kellenének.

Felülről pedig aligha jön segítség. Hiszen a gyümölcs- és bortermelők kilencvenöt százaléka, — mint megírtuk — kisebbségi.

SPORT

Csaló, szélhámos, soha labdába nem rugott...

— ez derült ki Besvecony tréneréről, akit a román szövetség szerződteni akart

Tragikomikus történet, avagy a román szövetség trénerkulatásáról szárazon és vízen

Bukarest, szeptember 26.

Kezdetben vala Farmer, a skót tréner... Levél ment, levél jött. A román szövetség, nem tudni mi okból, megszakitotta a tárgyalást és kiadták a jelszót: a román válogatott csapat számára nézzünk más tréner után!

Aztán jött a Bell-eset. A jeles angol tréner csekély 10 ezer lejt kért — egy hétre... Szerény fiú. Szóba sem állottak vele.

Most ugrott be a játékos Besvecony. Van-e, ki a nevét nem hallotta?... Besszarabiai orosz, aki tréneri babérait Törökországban és Egyiptomban aratta.

Tehát Besvecony! Ez az, akit keresünk! A mi emberünk! — mondták a futballszövetség urai.

Aztán egy kis baj történt. Éppen csak hogy kiderült, hogy a derék Besvecony „tréner” ugyan, de soha nem rugott labdába.

Azért, mert maga sem tud futballozni... Még ez sem lett volna baj, de Besveconyról egyéb gyönyörűségek is kiderültek. Nevezetesen az, hogy nemzetközi szélhámos, aki a futballrénség ürügyével csapta be azt, akit sikerült. Így a törökök is törököt fogtak vele.

A szövetség is értesült a derék tréner viselt dolgairól és nyomban utána érdeklődött a multjának. Ekkor derült ki, hogy tréneri képzettséget sem tud felmutatni. Nyomban megszakitották vele a tárgyalásokat.

Tovább dühöng tehát a trénertelenység. Világ trénerjei lehet tolongani! De csak egymásután és minél kevesebb zajjal.

Ami még vasárnap volt

MAROSUJVAR

Juventus—Napoca (Kolozsvár) 5:0 (2:0) Szép játék. Danila (2), Moldovan (2) és Ciungán a góllövők. Előmérkőzés: Juventus törpe—Solvay törpe 4:0 (0:0).

SZÉKELYUDVARHELY

KSE—Háromszéki tanítók csapata 6:1 (3:0).

A NEMZETI GYŐZELME TRIESTBEN

Nemzeti—Triestina 3:1 (2:1). A magyar másodosztályú csapat szép győzelme a kitűnő olasz csapat ellen.

BECSI CSAPATOK VERESEGE OLASZORSZÁGBAN

Torino: FC Torino—Vienna 2:1 (1:0).

Firenze: Fiorentina—Austria 3:1 (2:0).

Az olasz csapatok lassan, de annál biztosabban az osztrák csapatok fölé kerekednek.

A jugoszláv Fabris bírálkodik a varsói Románia—Lengyelország mérkőzésen.

NEM JÖN A FERENCVAROS

Kolozsvárra. Mert hiába van beutazási engedélye, ha nincs — szabad időpontja. Csak válogatottjai nélkül jöhetne. Ugyedig még a Ferencváros sem az az attrakció, amit várnak.

MARAD A KÖZÉPEURÓPAI KUPA EDDIGI RENDSZERE

tehát négy-négy csapattal vesz részt Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország és Olaszország. Újabb államokat nem vesznek fel. Így határozott a kupa-bizottság bécsi értekezlete. Románia képviselőit tehát most sem küldhet csapat a Középeurópai Kupában.

Elutazott a Venus csehszlovák turájára. Első mérkőzéseiket pénteken játsszák Prostějovban. Vasárnap Prágában a Slavia ellen mérkőznek. A vasárnap gyenge szereplés után kétes, hogy milyen sikerrel. A Venus játékosai nagyon erősítik, hogy Prágában kiköszörűlik a sorból. Elvállik.

MAGYAR TRÉNER SZERZŐDTETETT ALBÁNIA

a magyar tréner szövetség által ajánlott Singer személyében.

A RIPENSISTA DOBAY VEZET

a nemzeti bajnokság góllövő listáján 5 góllal.

SHELLGAS a legújabb gáznemű tüzelő és világító anyag, szondagázból állítják elő, kis nyomás alatt cseppfolyóssá teszik és könnyen szállítható acéltartályokba töltik be.

SHELLGAS acéltartályokban minden megrendelőnek - költségmentesen - házhoz szállítatik.

SHELLGAS használatához nem szükséges semmilyen költségű berendezés, tehát a legtakarékosabban használható fűtésre, világításra, a konyhában, fürdőszobában, mosókonyhában és mindenütt, ahol szükség van melege és világosságra.

SHELLGAS kék lánggal ég és magasabb tüzelőértéke van, mint bármely más fűtőanyag.

SHELLGAS nem kormoz és zajtalanul ég, nem szükséges előmelegíteni sem benzinnel, sem alkohollal, nincs szükség sem kanócra, sem pumpára.

SHELLGAS nem mérgező, tehát teljesen veszélytelen. Következő tulajdonságok teszik a SHELLGAS-t ideális fűtő és világító anyaggá: kezelése teljesen egyszerű, minden célra felhasználható, alacsony fogyasztás.

Kiadási és bemutatási termék:

BUCUREȘTI:

„I T A R”

Calea Victoriei No. 51
(Știrbey-Vodă sarok). Telef. 3-9951

„SANITAS”

Str. Mihai Vodă, 5. Telef. 3-3857

BRASSÓ:

„CALORIA” R. T. Lensor, 23

SHELLGAS

Atlétika

A MOSZKVAI NAGY ATLETIKAI VERSENYEN NURMI NEM INDULT — LADOUMEGUE GYŐZÖTT

A francia futó az 1000 méteres távon 2 p. 29.6 mp. alatt győzött az orosz Denisov ellen, aki 2 p. 32.8 mp. alatt ért célba. Még nagyobb meglepetéssel végződött a 2000 méteres verseny. Itt Znamenszky a szovjet futóbajnok győzött 5 p. 31.8 mp-es idővel. A finn Purje csak harmadik lett. Jók a szovjet atléták.

JÓK A CSEH MARATONISTÁK

A cseh bajnokságot Pozsonyban rendezték meg. Az eredmény: 1. Sulc (Prágai Spárta) 2 óra 50 p. 21.6 mp. 2. Heks (Hagibbor Prága) 2 óra 50 p. 46 mp. 3. Sepanek (Slavia) 2 óra 56 p. 36.4 mp. Nagyszerű átlageredmények!

Néhány elsőrangú eredmény volt a stockholmi atlétikai versenyen, melyen a legjobb angol versenyzők indultak. A győztesek eredményei közül kimagaslik: 200 gát: 1. Finlay angol 24.6 mp., 1500 m: 1. Ny svéd 3 p. 55.6 mp. Rúgrás: 1. Linder svéd 405.5 cm.

Kerékpár

ROMANIA SPRINTER KERÉKPÁROS BAJNOKSÁGAT

Bukarestben rendezték meg. Győzött Kocsis (VCRG) 2. Renich Aradi Meteor.

Ökölvívás

Amikor a feleség közbeszól... Larry Gains a tizenharmadik menetben feladta a küzdelmet, mert a kiütéshez közel állott már Csak most derült ki, hogy az ökölvívó felesége ment oda férjéhez, aki már a ring köteleire zuhanva mozdulni sem tudott és könnyekkel a szemében könyörgött, hogy adja fel a mérkőzést. Larry Gains már nem is tudott szólni, csak bólintott fejével, mire segédei bedobták a szivacsot a feladás jeléül. A legerősebb izomzatú férjet is legyőzik az asszonyi könnyek?...

Télisport

A jéghegyi világbajnokságot az idén Zürichben rendezik január 12 és 22 között

Szerkesztői üzenetek

M. M., Lupény. Ilyen céget nem ismerünk. Tessék talán apróhirdetés útján érdeklődni.

R. J., Braila. A kért ajándékregényekre szíveskedjék 4—4 lej kezelési illetéket a kiadóhivatalnak beküldeni, újból megírni, hogy melyik kötetekre küldi.

K. D., Nagykároly. Kis irásának közlésétől el kell tekintenünk, mert ön helytelenül nyúlt a kérdéshez. Az adóbónokkal csakis adóhátralékokat, vagy kincstári tartozásokat lehet fizetni. az erre vonatkozó rendelkezések szerint. Magánjellegű adósságokat legfeljebb abban az esetben ha a hitelező az adóbont a kialakult árfolyam szerint hajlandó átvenni.

Érdeklődő. Szíveskedjék a kéziratot beküldeni. Elolvasás után megmondhatjuk, hogy felhasználhatjuk-e.

Irta: TAMÁSI ÁRON

Apám úgy megijedt a váratlan kiál-

— Ha én házasodtam volna meg, akkor igen — feleltem neki és felkeltem az ágyból. Aztán a gunyámat összeszedtem a földről és nélküláltam, hogy felöltözzem. Apám a fal mellől még most sem mert mozdulni, de a felesége rosszat sejtett, mert leült az ágy szélire és sirni

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.